LIETUVA

Nr. 33 — CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 19 Rugpjuczio (August) 1898 m. — Metas VI

ENTEREDAT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

—o—

Karė Amerikos su Iszpanija.

Paskutiniai musziai terp iszpaniszkos ir amerikoniszkos kariaunos atsitiko ant salos Porto Rico. Kadangi Iszpanija priėmė Amerikos reikalawimus, todėl karė terp tiedwiejų wieszpatyszczių apsistojo wisur. Prisakymai apsistoti, iszsiųsti Amerikos rando jos kariaunai, atėjo į Ponce, ant Porto Rico, kada ji rengėsi tą miestą weržti. Daugumas kareiwių su džiaugsmu priėmė žinią apie apsistojimą kraujo praliejimo, tikt tuliems oficierams tas ne patiko. Amerikoniszki jenerolai apie apsistojimą karės praneszė ir iszpaniszkos kariaunos wirszinįkams, kadangi tie tiesiog susineszimų su sawo randu ne turi. Tie isz syk nenorėjo klausyti prisakymo swetimų kariaunos wirszinįkų. Apginėjas miesto Coamo, majoras Nuevillas, kur tąsyk traukėsi muszis, gawęs žinią nuo amerikoniszko parlamentariaus apie apsistojimą karės, atsakė, kad jeigu amerikonai nori pasiliowimo kraujo praliejimo, tai turi apsistoti ant tų wietų, ant kurių dabar stowi. Po Coamo buwo gana smarkus muszis, kuris ne apsiėjo be žmogiszkų aukų ir isz amerikoniszkos pusės, amerikonai pasitraukė. Jenerolas Wilson nusiuntė iszpaniszkam komendantui antrą žinią, kad abiejų kariaujanczių pusių nutarta paliauti karę. Tasai papraszė laiko ant susineszimo su jenerolu Macias mieste St. Juan.

Ant salos Kubos kraujo praliejimai wisur apsistojo, amerikoniszkai kariszkai laiwynei įsakyta pasitraukti isz portų, kurie dar iszpanijonų rankose, wieni kariszki laiwai grįžta į Amerikos portus, kiti susirinko į portą Santiago. Iszpaniszki laikraszcziai pranesza, buk Kubos pasikėlėlių wadowai ne klauso Amerikos prisakymų ir jie, jau po apgarsinimui apsistojimo karės, keliose wietose užpuolė ant iszpanijonų, bet tapo wisur numuszti. Matomai karė terp pasikėlėlių ir iszpanijonų ant Kubos ne pasiliaus, kol Iszpaniszka kariauna ne pasitrauks isz czia su wisu, kas atsitiks pabaigoj Spalių mėnesio. Dar priesz apsistojimą karės amerikonai užėmė salą Pinos, netoli Kubos. Tą atlikti buwo ne sunku, kadangi ant jos ne buwo iszpaniszkų kareiwių.

Ant salų Filipinų miestas Manillė tapo amerikonų užimtas, iszpaniszkas komendantas pabėgo. Iszpaniszka kariauna paskutiniuose laikuose czia pati kelis kartus bandė užpulti ant amerikoniszkos kariaunos, bet tapo atgal į miestą nuwyta. Tarpe miesto ir amerikonų stowyklų buwo stowyklos pasikėlėlių, bet tie iszpanijonus praleido, į muszį nesikiszo. Tas aiszkiausiai parodo, kad Aguinaldo ne nori eiti isz wien su Amerikonais.

Taigi dabar, nors kraujo praliejimai apsistojo, bet sandaros dar nėra, Iszpanija priėmė wien tą, ko ant apsistojimo muszių Amerika reikalawo. Reikalawimai tie yra szitoki: Iszpanija su wisu pasitraukia ir iszsižada sawo waldžios ant Kubos ir kitų mažų salų jos pakrantėse; atiduoda Amerikai salą Porto Rico ir Ladronų arba Marijaniszkas salas. Kaslink kitų dalykų, taigi kaslink iszmokėjimo karės kasztų ir ateities Filipinų ir Karoliniszkų salų, apie tai nuspręs komisija paskirta Amerikos ir Iszpanijos; komisija ta susirinks ant tarybų Paryžiuje. Ji turės apkalbėti klausymą, ar Filipinų salos pasiliks po Iszpanijos waldžia, ar reiks iszmokėti karės kasztus, teiposgi klausymą kas turi priimti Kubos skolas, kurios neiszpasakytai didelės. Kadangi Iszpanija karės kasztų iszmokėti ne galės, todėl apie juos ne gal but nė kalbos, wieton tų kasztų, gal but, kad Amerika bandys iszderėti kokias nors isz Iszpaniszkų waldybų. Apie galutinas sandaros sanlygas prezidentas nusprendė iszklausyti nuomonės tautos, taigi jos reprezentantų kongrese ir senate, teiposgi priwatiszkų Amerikos organizacijų. Darbinįkai Kalifornijos jau atsiuntė sawo reikalawimą prezidentui, kad Filipinų salos ne butų Amerikos užimtos, prieszingai wėl laikraszcziai isz geltonųjų weislės reikalauja, kad jeigu ne wisos tos salos, tai bent didžiausia ir tirszcziausiai apgywenta sala Luzon patektų Amerikai. Kaslink Kubos, teiposgi nežinia, ką Amerikos prezidentas mislyja su ja daryti: jis reikalauja wien, kad isz czia iszpaniszka waldžia iszsineszdintų, bet ne sako, keno czia bus waldžia paskui, ar sala ta bus neprigulminga ir pateks patiems kubiecziams, ar laikys ją amerikonai? Sala Porto Rico turės patekti Amerikai.

Nežinia, kaip sandarą priims Iszpanijos gywentojai: laikraszcziai pranesza, buk po užbaigimui karės ir padarymui sandaros, karlistai pasirengę maisztus pakelti, jie buk jau iszdalino terp sau prilankių gywentojų 180000 geriausių, naujausių karabinų. Taigi po karei su Amerika, paczioj Iszpanijoj gal užsidegti naminė kowa.

Maskolija ir Anglija.

Nesutikimai terp Maskolijos ir Anglijos už įtekmę Azijoj ne tikt nesimažina, bet kyla wis labyn. Kaip tikt Anglijai su wargu pasiseka ką nors iszderėti, Maskolija pakelia protestą ir paprastai Chinų randas tokių protestų klauso ir atima atgal Anglijai pažadėtas koncesijas. Anglija norėjo Chinams paskolinti pinįgus ant iszmokėjimo Japonijai paskutinių karės kasztų ir uždėti Chinuose banką. Tam pasiprieszino Maskolija ir pirma Anglijai duota koncesija tapo atgal atimta, wieton Anglijos, Maskolija uždėjo banką. Dabar galima sakyti, kad Chinuose waldžią sawo rankose laiko maskoliszkas pasiuntinys, Chinų ciecoriaus ministeriai pildo wien tą, ką maskoliszkas pasiuntinys prisako. Dabar Maslija pareikalawo, idant ant naujų duotų padirbdinti ar tai Europoj, ar Amerikoj kariszkų laiwų angsztesni oficierai butų wien maskoliai; žemės kariaunos oficierų daug yra maskolių. Tokiu budu lygiai laiwynė, kaip ir žemės kariauna Chinuose, jeigu Maskolija pradės Azijoj su kuom nors karę, yra Maskolių rankose. Įtekmė ir galybė Maskolijos be karės auga Azijoj, užtai įtekmė Anglijos puola. Dar priesz paskutinę Chinų su Japonija karę. Chinuose Anglijos įtekmė buwo didžiausia, dabar isz sziaurinių ir widurinių Chinų krasztų Anglją suwisu iszstumė Maskolija, pietiniuose gi krasztuose užsiliko dar szeszėlis jos įtekmės, bet ir czia stumia Anglją susidraugawusi su Maskolija Prancuzija ir tai stumia be karės. Jeigu per nepasekmingą karę Anglija nieko daugiaus nežudytų wien įtekmę Chinuose, tai ji but karę jau seniai pradėjusi, kadangi ją be karės isz czia iszwys; daugumas laikraszczių jau dabar garsiai reikalauja pradėjimo karės, jiems pritaria ir kolonijų ministeris Chamberlain. Bauginasi karės wien ministerių pirmsėdis Salisbury, kadangi jis žino, kad per nepasekmingą karę Anglijai atseitų žudyti ne wien įtekmę Chinuose, bet ir kituose krasztuose, galėtų ji nužudyti ir didesnę sawo waldybų dalį. Jeigu tikt Salisbury pasitrauks nuo wietos, karė terp Maskolijos ir Prancuzijos isz wienos ir Anglijos isz kitos pusės turės užgimti. Tą Anglijoj žino ir todėl tai stengiasi rasti kur nors draugus, kurie toje karėje butų jos pagelbinįkais, todėl tai kalbina prie susiriszimo Ameriką, Japoniją, bando glamonėti Wokietiją. Jeigu isz tikro užgims karė, tai ji bus ne tokia, kaip buwusi Amerikos su Iszpanija.

Maskolija ir rengiasi į karę, ji suteikia pinįgus Danijai ant sudrutinimo pertakų wedanczių į Baltiszkas jures, kad per jas angliszka kariszka laiwynė ne galėtų prisigriebti į Baltiszkas jures. Danija dabar dirba fortus prie įėjimo į Kapenhageną. Maskolija patraukė į sawo pusę ir Rumuniją, kitos Balkanų pussalio wieszpatystės buwo ir pirma Maskolijos pusėj.

Ėjimas Anglijonų į Derwiszų krasztą, Afrikoj, kurisai buwo apsistojęs, prasidės neužilgio. Ant to paskirta 20000 kareiwių ir keli gerai parengti kariszki laiwai.

Turkija.

Europos wieszpatystės tuom tarpu sutarė sutwerti ant salos Kretos sziokią tokią twarką ir rėdą. Swetimų krasztų kariszkų laiwynių wirszinįkai paėmė waldžią į sawo rankas. Prancuziszkas admiralas praneszė Turkijos gubernatoriui, Džewedui paszai, kad nuo dabar ne bus jam daleista be daleidimo Europos laiwynių admiralų drutinti ėsanczią ant salos turkiszką kariauną, ėsantiems gi turkiszkiems regimentams daleista ant salos buti, bet ne walia persikelti isz jų dabartinių stowyklų kur kitur, bet turi jie pasilikti ten, kur dabar yra. Naujos kariaunos, kuri czia Turkijos buwo atsiųsta, ne iszleido ant kranto.

Ant sutwėrimo tuom tarpinio rando tapo suszauktas tautiszkas kretiecznių susirinkimas, kurisai iszrinks reikalingus urėdnįkus. Reikalingus pinįgus ant parengimo urėdų suteiks sindikatas susidedantis isz bankierių Moskolijos, Prancuzijos, Anglijos ir Italijos, Ant dabojimo twarkos ant nuwargintos salos paskirta tam tikra žandarmerija susidedanti isz wietinių salos gywentojų lygiai krikszczionių kaip ir mahometonų, bet oficierai jos bus swetimtaucziai, ji rinks ir mokeszczius nuo gywentojų, kurie eis ant užlaikymo reikalingų urėdnįkų.

Tuli Amerikos laikraszcziai pranesza, buk Suwienytų Wieszpatyszczių randas ne pasiganėdino tuom, kad Turkijos sultanas iszaiszkino priežastis, kurių dėl Turkija atsisako iszmokėti atlyginimą tiems Amerikos ukėsams, kurių turtai tapo isznaikinti laike buwusių armenieczių skerdynių, bet rengiasi siųsti kariszką laiwynę ant priwertimo Turkijos iszpildyti Amerikos reikalawimus. Angliszki laikraszcziai sako, kad Turkija nenori pasiduoti Amerikos reikalawimams todėl, kad ją prieszintiesi kalbina Wokietija.

Isz Rymo laikraszcziai pranesza, buk sweikata popiežiaus eina niekyn. Daktaras Laponi uždraudė priiminėti atkankanczius su pasweikinimais swetimų krasztų pelegrimus. Reikia neužmirszti, kad popiežius yra wienmetis su neseniai pasimirusiu Bismarkiu. Prie tokios senatwės ir menkas susilpnėjimas buwa pawojingas. Praneszanti apie susirgimą laikraszcziai garsina, buk pajiegos popiežiaus mažinasi, prie tokio amžiaus tas yra labai pawojingu.

NAMINĖ liekarstwa nuo wisokiu paprastu ligu yra gera: LEWIS'O Lietuwiszka TRAJANKA. Prisiusk 65c stampoms arba "money order" pas mus, mes atsiusim baksuką. Adresuok,

P. W. BIERSTEIN & CO., Shenandoah, Pa.

Isz Lietuwos.

Netikėkite burtinįkams.

Netoli Rygos, Majorenhofe gywenanti jauna latwė, turėdama piktumą ant wieno jauno wyriszkio, kurisai iszkaulyjo nuo jos 75 rubl., bet paskui ne norėjo jos imti už paczią, paklausius rodos sawo pažįstamų, nuważiawo į Dubbelną, kur gywena burtinįkas, papraszė jo pagelbos ir wiską jam papasakojo. Burtinįkas, iszklansęs, pasakė, kad ji atgaus sawo pinįgus tikt tąsyk, jeigu užburs tokią jau sumą. Ant rytojaus ji atgabeno burtinįkui pinįgus, kuriuos jis įdėjo į konwertą ir liepė jai ją apneszti tris kartus aplink katalikiszką ir liuteroniszką bažnyczią ir tris kartus nuspjauti, paskui įdėti pinįgus į biblijį ir ten laikyti 3 mėnesius. Moteriszkė wiską iszpildė ir laukė tikt laiko, kada atidarius konwertą, ras joje dwigubą sumą pinįgų. Į porą dienų wienok ją pakwietė pas sawę burtinįkas ir pasakė, kad jeigu ji nori pinįgus greiczius atgauti, tai reikia į konwertą įdėti daugiaus pinįgų. Ant to reikalawimo ji atneszė dar 100 rubl., su kuriais padarė tą patį, ką ir su pirmutiniais. Wienok ji neiszkentė ne papasakojus sawo pažįstamiems, kurie, pažindami burtinįką kaipo ne wertą užsitikėjiemo, rodyjo jai atidaryti konwertus. Atidarius, widuryj pinįgų ne buwo, tikt szmotai nuo seno laikraszczio. Kadangi moteriszkė liudinįkų ne turi, negalės ji prigawėjo nė skųsti.

Atskaita Peterburgo Lietuwiszkos Labdaringos Draugystės.

Peterburge neseniai uždėta Lietuwiszka Labdaringa Draugystė apgarsino sawo atskaitą už pereitus metus. Isz jos matyt, kad draugystė ne puola, bet auga ir drutinasi. Parengia ji pasilinksminimus, koncertus, ant kurių susirenka ne tikt lietuwiai, bet ir augsztesnių luomų swetimtaucziai Pereitą metą parengė teatraliszkus parodymus, ant kurių atloszė weikalus: "Žentas dėl parodos", werstą isz lenkiszko ir orginaliszką, paraszytą Keturakalczio, komediją "Amerika Pirtyje". Draugystė szelpia netikt wargstanczius lietuwius darbinįkus atkakusius į Peterburgą laimės jieszkoti ir czia jos neradusius, bet ir paszelpos reikalaujanczius besimokinanczius augstesnėse mokslainėse. Pereitą metą draugystė turėjo surinkimų 3917 rubl. 16 kap., užpereitą gi metą turėjo tikt 3719 rubl. 59½ kap. Maskoliszkas laikrasztis "Peterburskija Wiedomosti" pagiria draugystę ir lietuwius, kurie ne mėgždžioja, kaip beždžionkos, lenkų arba kitų swetimtauczių, bet eina sawo keliais, rengia tikrai lietuwiszkus pasilinksminimus.

Ledai ir audros.

28 d. Sėjos, tuluose Witebsko gub. krasztuose puolė smarkus ledai, kurie iszmaikino laukus trijų walszczių Gorodeko pawieczio, taigi walszczių: Garbowo, Starinos ir Dobrokraiaus. Draugia su ledais siautė ir neiszpasakyto smarkumo wėtra, kuri sugriowė daug namų, kitų gi nuneszė stogus. Nukentėjo ukinįkai 95 kaimų. Ledai iszdaužė jawus ant 2426 desiatinų; blėdį jų padarytą laukams skaito ant 78485 rublių, wertę gi sugriautų ir pagadytų triobų ant 10680 rubl. Apart to, wėtra nugriowė bokszta cerkwės Chwoszczine ir nuplėszė pusę stogo.

Tą paczią dieną Polocko pawietyj, Witebsko gub., puolė teiposgi smarkus ledai ir siautė wėtros, kurios czia dar daugiaus blėdies pridirbo. Wien giriose wėtros iszwartė medžių ant 50000 rublių. Wisą blėdį laukams ir trioboms ledų ir wėtrų padarytą szitame pawietyj skaito ant 120000 rubl. su wirszum.

Isz Pilwiszkių, Senapilės paw.

"Vienybė" pranesza, buk maskoliszka waldžia administratywiszku budu iszwijo isz Pilwiszkių D-rą Matulaitį. Kratas pas jį darė kelis kartus, bet nieko nerado. Newalia jam gywenti ne tikt Lietuwoj, bet ir Latwijoj. Maskoliszkoms waldžioms mat nereikia, kad baudžiamas butų kuom nors nusidėjęs, joms užtenka, kad jų budžiamas nepatinka. To ant nubaudimo užtenka. Ant tokių doros pamatų mat pastatyta Maskolijos caro wienwaldystė. Waldinįkai nužiuri D-rą Matulaitį, buk jisai weda lietuwiszką agitaciją, taigi stengiasi lietuwius apszwiesti ir užtai, dagi neturėdami nė jokių darodymų, nė faktų, be sudo carpalaikio walkatos nusprendžia žmogų ant isztrėmimo isz tėwynės, isz apsigywenimo wietos ant trijų metų. Tokia mat "Szwentoj Maskolijoj" yra rėda sziame 19 tame amžyj!

Uždegė perkunas.

17 d. Liepos, kaime Selca, Lydos paw., Wilniaus gub., perkunas uždegė sziaudinį kluono stogą wieno ukinįko. Kaip paprastai, gywentojai ne dryso perkuno uždegtos triobos gesinti ir jeigu ne smarkus lytus, butų iszdegusios wisos to ukinįko triobos ir netoli stowinti rando degtinės pardawinyczia. Lytus wienok pasirodė iszmintigesniu už žmonis: jis mat degantį stogą užgesino ir nedawė užgriebti aplinkinių triobų.

Tą paczią dieną, kaime Belowieža, Garteno gub., perkunas uždegė teiposgi sziaudinį wieno ukinįko twartų stogą. Nuo czia ugnis prisigriebė kaimyniszkų triobų, iszdegė isz wiso 23 kluonai ir kitokios triobos

Nauji geležinkeliai.

Maskoliszkas randas iszsiuntė jau inžinierius ant paženklinimo naujos geležinkelio linijos, kuri bėgs nuo Wilniaus į Rygą. Kelias tasai bėgs nuo Wilniaus per Wilkmergę, Paneweži, Bauską; kita linija bėgs nuo Wilkmergės į Kauną, treczia gi nuo Szwentėnų į Paneweži. Taigi mat Lietuwa sulaukia wis daugiaus geležinkelių. Kad tai randas pasirupintų ir apie pagerinimą paprastų kelių, kurie Lietuwoj wisai netikę, pawasario laike musų ukinįkai jais nė į arcziausią miestą negal prisigriebti; pliantų kaipi kad wisai ne butų, nors jie žmonėms ne mažiaus reikalingi už geležinkelius.

Atsargiai su laiszkais!

Raszant pas ką nors laiszką į Lietuwą, reikia raszyti labai atsargiai, kadangi laiszkai buwa peržiurinėti. Per ne atsargumą su laiszkais pateko į Kalwarijos kalinį daug gerų Lietuwių. Wiename isz pereitų nr. "Lietuvos" mes praneszėme, kaip wienas Seinų klierikas įstumė į nelaimę wieną Senapilės gimnazijos mokintinį, kurio Warszawos moksliszkos aprubės wirszinįkas liepė neprileisti prie egzaminų, nors waikinas gerai mokinosi ir perkelti jį į Kelczių gimnazijį, jeigu nori baigti gimnazijį. Gimnazijos mokintoją Staniszkį, kurisai teiposgi buwo aname laiszke paminėtas, isz Senapilės iszkelia į Kaliszą, ar į Kelczius, nors jo kaltė niekur ne apsireiszkė. Mat maskoliszkos waldžios neužkenczia wisų, kurie kokiu nors budu nepagiria persekiojimo lietuwystės.

Cukerina.

Laikraszcziai paduoda, kad Lietuwos žydeliai pardawinėja žmonėms pargabentą isz Prusų cukerinę, kuri saldesni yra už cukrų ir todėl žmonių noriai perkama wieton cukraus. Tuom tarpu nusiųstos tos saldžios medegos į Peterburgą ant isztirimo parodė, kad cukerina niekuom daugiaus nėra, kaip sacharina, kuri seniai tapo pripažinta už wodinga žmogaus organizmui ir wartoti ją ant maisto žmonėms wieton cukraus Maskolijoj uždraudė. Todėl tegul lietuwiai apsisaugos nuo žydų siulomos cukerinos, kadangi ji gal užkenkti jų sweikatai.

Galima gabenti žąsis į Prusus.

Prusų Lietuwos prezidentas iszdawė padawadyjimą, pagal kurį, nuo 1 Pjutės liekasi rods uždrausta waryti žąsis isz Maskoliszkos Lietuwos per rubežių į Prusus, daleista waryti bet ant penėjimo į tam tikras Pruosuose pareng tas penėjimo įtaisas. Tikt per Eidkunus nėra isz Prusų pusės stabdymo, kadangi czia yra parengti atsakanti twartai ant suwarymo žąsų. Prusų randas teisinasi, kad tasai uždraudimas liuoso warymo per rubežių žąsų iszduotas tikt ant apsaugojimo Prusų žąsų nuo užsikrėtimo wisokioms ligoms.

Isz Kobriniaus, Garteno gub.

Ties miesteliu Diwina, Kobriniaus paw., puolė dideli ledai, kurie iszmuszė wisai jawais užsėtus laukus, iszdaužė net langus namų ir abiejų czia ėsanczių stacziatikiszkų cerkwių, netolimam gi dware senatoriaus Szewico sutrupino plytinį stogą ant twartų. Ledai buwo wisztos kiauszinio didumo, traukėsi jie siauru diržu. Tankus lytus užliejo piewas teip, kad szienpjowiai negali į jas prisigriebti; kitur nupjautą szieną supudė, arba nuneszė užtwinę wandens.

Wandens nuneszė tiltą ant Dubisos.

Žydai medžių prekėjai su sawo trotais beweik užtwenkė upę Dubisą. 8 d. Liepos užkilo smarkus lytus, upėj wandens pakilo, kadangi suwilkti trotai ne dawė nubėgti, wandens kylo wis augsztyn, trotai pamuszė polius Žilinskio tilto, ant kelio nuo Seredžiaus į Czekiszkius ir jį nuneszė, užtwenkė jis dar labiaus upę, wandens iszsiliejo ant aplinkinių laukų ir daug ukinįkams blėdies pridirbo.

Swetimi arklių prekėjai Lietuwoj ir Latwijoj.

Kaip pranesza laikraszcziai, po Lietuwą, Latwiją ir Estiją važinėja dabar superkanti arklius agentai isz swetimų krasztų. Nupirktus arklius gabena jie į Hull, (Anglijoj), Roterdamą (Holandijoj), Antwerpeną (Belgijoj) ir į Kopenhageną (Danijoj). Agentų nupirktus arklius siunczia į Liepojų, isz czia gi jurėmis toliaus į užrubežius.

Nupuolė nuo paramų.

Wilniuje, ant kiemo namų Kotwycco, ant Antokoliaus ul. stato naują namų sparną ant 2 lubų. 26 d. Liepos darbawosi prie to apie 20 darbinįkų, bet matomai pasistojimui darbinįkams paramai silpnai buwo pastatyti, kadangi jie sugriuwo ir dirbanti nupuolė nuo 10 mastų augszczo. Prie to 7 darbinįkai gana sunkiai tapo apkulti ir sužeisti, daugumas jų buwo lietuwiai.

Netikusi moteriszkė.

Mieste Witebske tapo suaresztuota bajorė Korsak, waikždė. Ji mat priiminėdawo nuo mergų ir nuo kitokių moterų negalinczių namieje auginti, waikus newa ant auginimo. Paimtus numarindawo badu, pasimirusius slapta naktimis užkasdawo ant kapinių, dar gywus pamesdawo kur už miesto arba netoli geležinkelio stacijos.

Gaisrai.

Antroje pusėj Sėjos mėnesio szių metų Wilniaus gub. buwo isz wiso 26 gaisrai. Isz to gaisrų skaitliaus užgimė: 3 nuo ne atsargumo paczių padegėlių, 1 nuo newalytų suodžių kaminuose, 2 nuo padegimo, 9 nuo perkuno įtrenkimo ir 11 nuo nežinomų priežasczių. Wisuose tuose atsitikimuose ugnelė pridirbo blėdies ant 23033 rublių.

Jawų prekės Liepojuje.

Pereitą sanwaitę už lietuwiszkus jawus mokėjo Liepojuje: už pudą rugių 76—77 kap. Kwieczisi seni paprasti 90—97 kap., geriausi 97—1 rubl., szių metiniai 101—104 kap. Linų sėmens 111—113 kap. Kwietinės klynės smulkios 52 kap., widutinės 53—56 kap., stambios 57—58 kap., stambiausios 59 kap.

Isz Szkotijos.

Szkotijoje, kaip ir kitur, atsiranda lietuwiai gadinanti sawo wardą, bet sztai kaip su tokiais apsiėjo Bothwell Park'e. Wienas waikinas, prisikalbinęs sau merginą, pasisamdė kambarį, arba, kaip czia wadina, ruimą, teiposgi pas lietuwį ir ten gyweno. Anglijonys ko ne pirmtais pradėjo wisus lietuwius badyti. Dažinojęs apie tai kunigas, nuėjo pas tą lietuwį ir praszė, idant tą nelabąjį pas sawę nelaikytų; kadangi jis neklausė, kunigas liepė wisiems susirinkti ir, nuėjus pas waldytoją arba menažerį, pareikalauti wienu balsu, idant tam lietuwiui lieptų tą merginą su jaunikiu iszwaryti, arba idant paczius isz stubų iszmėtytu. Lietuwiai Bothwell Parko teip ir padarė tą paczią dieną; norint jau wėlu buwo, turėjo meili pora persiskirti ir gėdą Lietuwiams daryti paliaut. Garbė už tai lietuwiams Bothwell Park'o. Jeigu wisi teip darytų kaip jie, daug mažiaus terp mus butų paleistuwių.

Į SKAITYTOJUS.

Kas užsiraszo laikraszį "Lietuvą" ir užsimoka už wisą metą $2.00 prenumeratos, gauna prieto dowanas už 50c. wertės knįgų. Knįgas gali sau iszsirinkti isz musų kataliogo, kas kokias nori; kas neturi musų kataliogo, tegul atsiszaukia, o prisiųsime dykai.

Szias dowanas duosime TIK IKI NAUJU METU, po naujų metų jokių dowanų nebus. Dėltogi, kurie norite apturėti puikias dowanas, pasiskubinkik "Lietuvą" užsiraszyti ir už ją užsimokėti priesz naujus metus, nes po naujų metų jokių dowanų prie laikraszczio nebus. Kas yra "Lietuvą" skaitęs, tas supranta jos wertę, taigi tegul pasiskubina, pakol dowanos yra duodamos. Prisiųsdami pinįgus, wisada uždėkite szitokį adresą:

A. OLSZEWSKIS,
SUB-STA. 60, CHICAGO, ILL.

Isz Amerikos.

Kruwinas muszis.

MADON, GA. Nežinia už ką užgimė czia maisztai terp negrų; didelis jų pulkas, isz 100 žmonių, apsiginklawo ir pradėjo užpuldinėti ant baltweidžių. Wisas jų pulkas nutraukė į miestelį Baybors. Ant jų suwaldymo nusiuntė szerifą Fisherą su 12 ginkluotų pagelbinįkų. Negrai užsidarė wienuose namuose ir szuwiais gynėsi nuo szerifo žmonių, paszowė patį szerifą ir du jo pagelbinįku. Ant jų szuwių, szuwiais atsiliepė szerifo žmonės, kurie ant wietos užmuszė penkis negrus, szeszis gi paszowė, isz kurių 3 paszauti mirtinai. Užsidarę wienok namuose ne nori pasiduoti, nors apart rewolwerių kitokių ginklų neturi, paleido jie į szerifo žmonis 300 szuwių, tikt mat ne wisi szuwiai pataikė.

Gaisrai.

Į Vancouver atkako garlaiwys "Farillon", kurisai pereitos sanwaitės utarnįke iszplaukė isz Skaguay, Alaskoj. Kaip pasakoja kapitonas minėto laiwo, jam iszplaukiant siautė ten baisus gaisras, degė ant syk 15 ar 20 wietų; ugnasargiai stengėsi ugnies neprileisti prie dinamito ir parako krautuwių, bet kad ugnis platinosi su neiszpasakytu greitumu, todėl kapitonas netiki, kad but pasisukę ugnį apstabdyti. Degė ne tikt miestas, bet ir aplinkinės girios; persigandę gywentojai nežinojo nė kur bėgti, kadangi wisur buwo ugnis.

HAMMOND, IND. 15 d. Pjutės trenkė perkunas į kerosino krautuwes Standard Oil Companijos Whitinge ir jas uždegė. Prie to sudegė wisos triobos ir 40000 baczkų kerosino. Ugnagesiai negalėjo prie deganczios triobos prisiartinti, jie stengėsi wien ugnies ne prileisti prie kitų kaiminystoj stowinczių triobų, kelias isz tokių turėjo wisai sugriauti.

FRESNO, CAL. Siautė czia didelis gaisras, kuris pridirbo blėdies ant pusės milijono doliarų. Wienas panaktinis tapo prie to užmusztas, 3 gi mirtinai apkulti. Sudegė triobos "Forsytts Seeded Raisin Co" ir per tai 500 žmonių ne teko darbo.

SHEBROOKE, QUE. Sudegė czia didelis maszinų fabrikas "Jenkes Machine Co". Blėdį ugnies padarytą skaito ant 300000 dol.

Audra su ledais.

WHEELING, W. VA. Ties Nable pawicziu siautė smarki audra ir ledai, kurie neiszpasakytai daug blėdies pridirbo tabako augytojams, tuli augytojai nužudė wisus sawo darbo waisus. Nuo smarkių lytų upės užtwino ir užliejo kwiecziais užsėtus laukus. Perkunas uždegė daug triobų. Apskritai skaito, kad audra isznaikino didesnę dalį sziųmetinių laukų waisių.

Pereitos nedėlios naktyj audra ir lytus daug blėdies pridirbo pietiniuose pawiecziuose Iowos ir wakariniuose Illinojaus krasztuose, su audra buwo smarki wėtra ir ledai. Laukai kornais užsėti beweik su wisu tapo isznaikinti. Ledai buwo obuolio didumo. Terp Keokuk ir Fort Madison užtwinę wandens nuneszė daug tiltų. Wėtra sugriowė diktai triobų, nupurtė sodų waisius.

LITHIA SPRINGS, GA. Pereitos subatos naktyj buwo smarki perkunija su lytum. 11 wal. naktyj perkunas kelissyk trenkė į amerikoniszką kariauną ir 8to regimento užgawo 6 kareiwius, 2 sunkiai sužeidė ir 3 karabinus sulaužė.

Smarki moteriszke.

PRINCETON, IND. Gywęna czia nelaiminga moteriszkė Jamison, kurios wyras ir sunus wisą sawo uždarbį prageria Schulzo saliune; pereitos pėtnyczios dieną ji pagriebė rewolwerį ir nuėjo į saliuną, liepė Schulzui eiti į jos namus ir ten suraszyti pažadėjimą, kad niekada nė jos wyrui, nė sunui ne pardawinės swaiginanczių gėrymų. Saliunįkas wienok, wieton paklausyti, iszdumė laukan ir nubėgo praszyti policijos pagelbos. Pasilikusi wiena, moteriszkė uždarė saliuną ir laukė, kol szinkorius ne pargrįž. Tas pargrįžo, bet ne wienas, tikt su pulku policijantų, kurie po ilgai kowai moteriszkę suaresztawo. Užtai ji dabar žada tuos policistus, kurie ją suaresztawo, nuszauti.

Neiszpasakyti karszcziai Didžiojo oceano pakrantese.

WALLA WALLA, WASH. Laikraszcziai praneša apie neiszpasakytus karszczius szituose krasztuose. Rasztuose czia parengtos oro tėminyczios, nuo pradžios jos parengimo, ne randa, kad kada nors butų buwę teip dideli karszcziai kaip szį metą. Dabar czia beweik kasdieną buwa szilumuos po 113°, pagal Fahrenheito termometrą, szeszėlyj. Iki sziol szilcziausios wasaros buwo 1891 ir 1894 m., bet ir tąsyk termometras pakilo tikt iki 108° szeszėlyj. Spokanej sziluma buwa po 103°, bet užtai Pandletone 115°. Darbai laukuose turėjo pasiliauti, kadangi nė joki darbinįkai ne pakenczia teip didelių karszczių ir dirbti ne gal. Buwo daug saulės spindulių užgautų žmonių, nuo ko diktai jau pasimirė.

Užnuodinti saldumynai.

DOVER, DEL. Gywenanti czia moteriszkė, Polk Deane, pasimirė nuo užnuodintų saldumynų, wieną dieną wėliaus nuo tų paczių saldumynų pasimirė ir jos sesuo. Saldumynai atėjo per pasztą, bet isz kur, tikrai nežinia, kadangi paczto peczėtis buwo teip užmozotas, kad ne galima buwo perskaityti. Atidarius dėžę, pasimirusi Polk Deane apdalino saldumynais wisus susirinkusius, isz pradžių walgę juos nieko ne jautė, tikt sągulus apsireiszkė nuodai. Kiti, kurie tų saldumynų walgė mažiaus, greitai pasitaise, tikt Deane ir jos sesuo pasimirė. Ar saldamynus tyczia užnuodintus atsiuntė, nežinia, nežinia nė isz kur jie atsiųsti.

Užpuole baltkepuriai.

Township Marion, Monroe pawietyj, Indianoj, baltkepuriai įsiweržė į namus wieno isz turtingiausių miesto gywentojų, Audy Walls, paėmė isz lowos miegantį Wallsą, iszwedė ant kiemo. Jo pati meldė susimylėjimo, bet užtai nuo įsiweržėlių gawo kelis kartus su kumszczia į weidą, nuo to apswaigo. Paskui patį Wallsą iszwedė už miesto, pririszo prie medžio ir baisiai sumuszę su rykstėms, paliko. Pasitraukdami žadėjo dar labiaus ji sumuszti, jeigu jis ne pradės geresnį gywenimą westi. Už ką jį teip sumuszė, nežinia.

Maisztai baduoliu.

Į San Francisco atėjo žinios apie maisztus, kokius pakėlė aukso jieszkotojai Alaskos widuriuose. Fort Yuken ir kituose krasztuose iszbadėję aukso jieszkotojai užpuolė ant walgio produktų pardawinyczių. Kadangi Yukon upė dideliai nusekė ir didesni laiwai su walgio produktais ne gal czia prisigriebti, todėl laukis dar didesnių sumiszimų. Amerikos randas nuspiendė siųsti ten kariaunos dalį. Rodosi, kad czia reikalingesni butų duona ir mėsa, kurios geidžia iszbadėję ten suwilioti aukso jieszkotojai.

Nelaime darbininku.

RICHVIEW, ILL. Ant Chicago & Texas geležinkelio, netoli Mc Clare, trys darbinįkai tapo užmuszti, 6 gi sunkiai sumankyti. Minėti darbinįkai mat krowė szėnis į wieną atidengtą wagoną. Tuom tarpu szėnys nuslinko ant kraunanczių darbinįkų, tris isz jų wisai sumalė, kitus gi teip sunkiai užgawo. Lygiai užmuszti kaip ir sužeisti daugume buwo italijonai.

Kerszto darbas.

RALSTON, PA. Sawinįkui "Eagle" hotelio, wokiecziui Lentzui, jo paties tarnaitė, Betty Walsh, iszplikino akis su karboline rugszczia. Abidwi akys su wisu sudegintos, apdegintas teiposgi kaklas, weidas ir nosis. Tarnaitė tapo jau suaresztuota ir ji nesigina, pasakoja, kad tokiu budu atkerszyjo Lentzui už apkalbėjimus, kokius tasai tyczia apie merginą platino po miestą.

Nauji aukso plotai ant Alaskos.

VICTORIJA, B. C. Atplaukęs czia isz Skaguay, Alaskoj, garlaiwys "Cottage City", atgabeno žinią, buk 70 mylių nuo Tagish Lake surado naujus aukso plotus ir buk wienas aukso jieszkotojas su wiena diena prisikasė jo už $700. Isz wisų kitų Alaskos krasztų traukia czia dabar pulkai aukso jieszkotojų. Kad tikt neatseitų jims apsirikti.

Ant Pine Creek surado teiposgi naujus aukso plotus ir czia keliauja aukso jieszkotojai isz kitų krasztų.

Sztraikas kalnakasiu Pana, Ill.

15 d. Pjutės, kada sztraikuojanti unijų kalnakasiai trauke į Springside kastynes, prisiartino du raiti scabsai: Jems ir Palmer, ir be jokios priežasties, į pulką sztraikierių paleido kelis szuwius, kurie 4 darbinįkus paszowė, paskui, kaip tikt arkliai įkabina, nupleszkėjo. Dabar abudu scabsai jau yra suimti.

Lynczawones.

CLARENDON, ARK. Tapo czia baltweidžių užmuszti keturi negrai nužiurėti kaipo užmuszėjai baltweidžio ir wiena moteriszkė, pasodyta į kalinį, pati nusižudė. Sprendžia, kad minėti negrai buwo ne kalti. Argi isz tikro Amerikoj nėra jau waldžių, jeigu jos ne gal apsaugoti ukėsų nuo užmuszystų.

Baisus Ledai.

Sziaurinėj Dakotoj, ties teip wadinama Dalrymple farma puolė neiszpasakytai dideli ledai, kurie isznaikino laukus ant ploto 6 angliszkų mylių. Farma toje užima isz wiso plotą 50000 akrų žemės, užsėta ji buwo wasariniais kwieczinis, kurių ketwirta dalis ledų iszmuszta.

Nelaimes ant geležinkeliu

MORTON, VA. Iszbėgęs isz czia geležinkelio trukis, bėgdamas ant augszto kelio pylimo, netoli Pennington Cop. nusirito nuo kelio. 20 jame buwusių pasažierių tapo apkulti, wieni sunkiaus kiti lengwiaus.

Isz darbo lauko.

¶ CINCINNATI, OH. Czianykszczioj geležies dirbtuwėj dirba gerai.

¶ COAL CREEK, TENN. Wisose kastynėse szito distrikto dirba gerai.

¶ SCOT HAVEN, PA. Czianykszczių kastynių kalnakasiai pakėlė sztraiką.

¶ CRIPPLE CREEK, COL. Wisose kastynėse szito distrikto dirba gerai.

¶ RANKIN, PA. Czianykszczioj drato ir winių dirbtuwėj pradėjo jau dirbti.

¶ MADISON, ILL. Czinykszcziose karų dirbtuwėse Missouri Car & Foundry Co. dirba.

¶ OIL CITY, PA. Darbai eina prastai, todėl tegul nieks nekeliauja czia darbo jieszkoti.

¶ JOHNSTOWN, PA. Hans ir Sunus pastatė czia naują dirbtuwę, kurioje jau prasidėjo darbai.

¶ LECHBURG, PA. Czianykszcziose stiklo dirbtuwėse paliowė dirbę ir jos stowės iki ruden.

¶ KELSO, WASH. Rado czia naujus anglių plotus, ant kurių neužilgio žada pradėti dirbti.

¶ TERRE HAUTE, IND. Darbai czianykszczio apskriczio kastynėse kaip kur pradėjo eiti silpnyn.

¶ MAHANOY CITY, PA. Dirba czia po keturias dienas ant sanwaitės, po tris bertainius dienos.

¶ CARLISL CO. KY. Rado czia didelius anglių plotus, ant kurių ketina neužilgio paregti kastynes.

¶ ASTORIA, ORE. Rado czia didelius ir turtingus anglių plotus, ant kurių žada parengti kastynes.

¶ INDIANOPOLIS, IND. Czianykszczių mėsinįkų darbinįkai ir miesto mėsinįkai pakėlė sztraiką.

¶ MILLBURY, MA. Czianykszte parwinyczia tapo uždaryta ir per tai 140 darbinįkų neteko darbo.

¶ DAYTON, TENN. Sztraikas czianykszczių kalnakasių pasibaigė ir jie sugrįžo jau prie darbo.

¶ KANSAS CITY, MO. Rengia czia naują geležies dirbtuwę, bet nuo kada joje prasidės darbai, dar nežinia.

¶ SHARON, PA. Kimbely'o geležies dirbtuwėse, kuriose nuo seniai ne dirbo, rengiasi pradėti darbą.

¶ DETROIT, MICH. Czianykszte geležies dirbtuwė tapo uždaryta; kada joje pradės dirbti, dar nežinia.

¶ VICTOR, COLO. Czianykszczio apskriczio kastynėse dirba gerai, atidaro czia ir naujas kastynes.

¶ IDAHO SPRING, COL. Clever Creek kastynėse dirba labai gerai. Kitose kastynėse teiposgi dirba wisur.

¶ MUNCIE, IND. Darbai eina gerai; kadangi dirbtuwės turi daug reikalawimų, tai darbo užteks ant ilgai.

¶ SPRINGFIELD, ILL. Czianykszcziose kastynėie dirbo iki sziol ne per geriausiai, dabar pradeda dirbti geriaus.

¶ ORVOSSO, MICH. Orvosso Coal Co. priėmė prie darbo daugiaus kalnakasių negu jų buwo jos kastynėse.

¶ JOLIET, ILL. Wisos czianykszczios geležies dirbtuwės dirba, iszėmus "Rol Mille," ir wisur dirba gerai.

¶ NEW CASTLE, PA. Shenago Valley Steel Co. stato czia naują blekės dirbtuwę, darbai joje neužilgio prasidės.

¶ WELLSVILLE, OH. Czianykszte blėtos dirbtuwės bus padidintos, bet kada prasidės darbai prie dididimo, dar nežinia.

¶ BRILLANT, OH. Czianykszte blekės dirbtuwė bus perkelta į Wheeling ir priskirta prie Belmont geležies dirbtuwės.

¶ WARE, MASS. Stevensono medwilnės dirbtuwės tapo uždarytos ant 5 sanwaiczių ir per tai 200 darbinįkų neteko darbo.

¶ PITTSBURG, PA. Oil Well Supply Co. dirbtuwėse pradeda dirbti, neužilgio dirbs czia wisose dirbtuwės dalyse pilną laiką.

¶ HARRISBURG, PA. Wisos czia esanczios dirbtuwės Pennsylvanijos geležinkelio tapo uždarytos. Kaip ilgai jos stowės, nežinia.

¶ WYOMING. Wisuose szito szteto krasztuose darbai eina gerai ir darba czia ne sunku gauti ir isz kitur atkakusiam.

¶ WELLSTON, OH. Darbai kastynėse Jackson apskriczio eina silpnai, wienos kastynės dirba mažai, kitos wisai sustojo.

¶ CANTON, OH. Darbai prie didinimo czianykszte geležies dirbtuwės neužilgio pasibaigs ir pradės dirbti padidintose dalyse.

¶ RED LODGE, MONT. Sztraikas czianykszczių kalnakasių dar nepasibaigė, todėl tegul czia nieks ne keliauja darbo jieszkoti.

¶ MASSILON, OH. Netoli nuo czia esanczias Drake kastynes užliejo wanduo. Dirba dabar prie jo iszwarymo, bet nežinia, ar tasai pasiseks.

¶ MINNEAPOLIS, MIN. Czianykszte Columbia Heights geležies dirbtuwės tapo padidintos; neužilgio prasidės darbai ir padidintose dalyse.

¶ MT. VERNON, ILL. Mt. Vernon Coal Company praszalino nuo darbo wisus prigulinczius į unijas darbinįkus ir jų wieton priėmė scabsus.

¶ DOUTERSVILLE, ILL. Czianykszcziose kastynėse dirba dabar prie wisokių pertaisymų, kaip tikt darbai prie to pasibaigs, pradės jose dirbti.

¶ HAMILTON, ONT. Miesto darbą czia gali gauti tikt darbinįkai prigulinti į darbinįkiszkas organizacijas, ne prigulinczių prie darbo ne priima.

¶ FALL RIVER, MAS. Czianykszczios medwilnės dirbtuwės likosi uždarytos; per tai 12000 darbinįkų ne teko darbo. Kaip ilgai jos ne dirbs, nežinia.

¶ SOUDAN, MISN. Darbai eina gerai. Yra czia geležies kastynės, kuriose dirba kasdieną, uždarbis po $1.50—$1.70. Darbą gali gauti ir isz kitur atkakęs darbinįkas.

¶ CLEVELAND, OH. Darbinįkams drato dirbtuwių H. P. Nail Co. ir American Wire Co. numažino uždarbį ant treczdalio. Darbinįkai ant to nesutiko ir pakėlė sztraiką.

¶ ANDERSON, IND. American Steel & Wire Co. numažino sawo dirbtuwių darbinįkų uždarbį, numažino ir jų skaitlių. Darbinįkai wienok ant to ne sutinka ir žada paliauti dirbę.

¶ SOMERSWORTH. N. H. Dirbtuwės "Number 1 Mill Great Falls Manufacturing", kurios per szeszias sanwaites stowėjo, dabar wėl pradėjo dirbti. Patilpo prie darbo 800 darbinįkų.

¶ JERSEY CITY, N. J. Czianykszte cino dirbtuwės pradėjo dirbti. Dirbtuwės tos iszstowėjo beweik per isztisus metus. Dabar darbinįkams tapo praneszta, kad jie turės darbą ir kad uždarbis jų tapo padidintas.

¶ JOLIET, ILL. Sztraikas czianykszczių akmenų skaldytojų pasibaigė. Darbinįkai sutiko grįžti prie darbo už seną užmokesnį, skaldinyczių gi sawinįkai priims prie darbo tikt prigulinczius prie unijų darbinįkus.

¶ GILLEPSIE, PA. Darbai eina czia pusėtinai, tikt kompanijos werczia darbinįkus wiską pirkti jų parengtose pardawinyczіose ir paskaito brangiaus negu tie pats daiktai kitur kasztuoja. Kas ne nori pirkti kompanijų pardawinyczіose, tuos nuo darbo praszalina.

¶ GLEN CARBON, ILL. Darbai czianykszcziose kastynėse eina ne geriausiai, dirba po tris dienas ant sanwaitės. Sztraikas Springfieldo aplinkinių kastynių traukiasi toliaus. Daugelis newedusių darbinįkų iszsikraustė kitur, apsiwedę gi wis dar laukia prasidėjimo darbų.

¶ Pereitą sanwaitę Suwienytose Wieszpatystėse buwo isz wiso 196 nusibankrutinimai, pereitą metą, tą paczią sanwaitę, buwo jų 239; Kanadoj buwo jų 18, pereitą gi metą 38. Nežiurint ant gero uždėrėjimo laukuose, prekės kwieczių wis kyla, pereitą sanwaitę jos buwo augsztesnės ant 4c už buszelį negu užpereitą sanwaitę. Didžiausius reikalawimus kaip ir pirma turi geležies ir plieno dirbtuwės, reikalawimų turi gana ir rytinių sztetų dirbtuwės, todėl geležies ir plieno dirbtuwėse dirba beweik wisur pilną laiką.

ISZ Lietuwiszku dirwu.

Parapijos Reikaluose.

Jau pereitame "Lietuvos" nr. praneszėme, kad kun. Krawczunas, pasilikęs keletą bobų ir karunkos giedorius bažnyczioje, atidarė mitingą warde wisos parapijos ir ant to mitingo iszsirinko sau komitetą, kuris, pagal jo norą, peržiurėsęs knįgas ir darodysęs, kad isz tiesų kunįgas iszleido wisusisz parapijos surinktus pinįgus.

Mes wisai neabejojame, kad kunįgas wisus parapijos pinįgus iszleist galėjo; kiekwienas pataikys pinįgus praleisti, jeigu tik jam ant to pawelysime; mes, ir be darodymo knįgomis, matome isz kunįgo iszduotų rokundų, kad wisi parapijos pinįgai yra iszleisti ir dar skola $25.000 padaryta; taigi mes ne klausėme, ar kunįgas pinįgus iszleido, ar dar juos turi, bet klausėme, ant ko juos iszleido? Ant Diewo garbės, ar ant jo tarnų naudos? Apart lotų, kurių iszmokėjimas abiejose rokundose parodytas $5,085, jokių kitų skolų nebuwo ir but negalėjo, o kunįgas parodo buk iszmokėjęs kokią ten skolą $10,410,37; taigi mes meldėme paaiszkinimo, kas tai per skola? Ant mus meldimo nė kunįgas, nė komitetas jokio atsakymo nedawė. Kunįgas, wieton atsakymo, tai tik isz ambonos keikia, buk bediewiai (?) ant jo užpuldinėja, dėl tų užpuldinėjimų jis turi lieti kruwinas aszaros. Mes tų aszarų wisai ne reikalawome, praszėme wien rokundos, ant ko iszleistos žmonių aukos, ar tos aukos kartais ne nuėjo ant ko kito, o ne ant to, ant ko jas aukantojai paskyrė?

Jeigu kunįgas tuos žmonis, kurie aukawo sawo sunkiai per kruwiną prakaitą uždirbtus centus ant pastatymo bažnyczios, wadina bėdiewiais už tai, kad jie, matydami kunįgą jų brangias aukas metantį be jokio iszsiteisinimo, dryso atsiliepti, tai matyt jis diewotumą ir bediewystę wartoja wien kaipo įnagį ant uždarymo lupų tiems, kurie reikalauja, kad aukos ne butų apwercziamos ant ko kito, tikt ant to, ant ko jie jas dawė. Mes pakelėme klausimą ne apie Diewą, bet apie pinįgus, o kunįgas, wieton pinįgų, mums Diewą prikaiszioja. Ar tai pinįgai yra kunįgo Diewu? Mes Diewą pripažįstame už Diewą, sutwertoją wiso swieto ir wisų daiktų, ir tikime, kad Diewas pinįgų nereikalauja. Jeigu parapijos pinįgai yra neatsakomai iszleisti, jeigu ant parapijos yra užtrauktos slepiamos skolos, tai mes už tai nekaltiname Diewą, bet kaltiname tuos, kurie tuos pinįgus sunaudojo ir kurie tas skolas padarė parapijos nepasiklausę; ir už tai mus wadyti bediewiais gali tik tas, kuris pats į Diewą netiki, kuris doliarą laiko už sawo Diewą.

Musų bažnyczioj net per pamokslą žmonėms tapo apreikszta, kad tikintiems žmonėms ne pritinka reikalauti rokundų isz aukų Diewui duotų, tą daro wien bediewiai. Mums rodosi, kad toksai mokslas tiko widurinių amžių gadynėj, bet ne sziądien. Sziądien jau ir diewuoti daboja, kad aukos duotos Diewui eitu isztikro ant Diewo garbės, one ant priwatiszkų kunįgo reikalų. Parapija gana stengėsi, buwo gana protestų, musų kunįgas isz to net apsirgo, wienok kasos isz sawo rankų nepaleido. Jeigu kas teip but panorėjęs altorių paweržti, tai isz tiesų kunįgas jo teip negintų, kaip gina kasą ir jos paslaptis jo paties padarytas. Taigi matome, kad kunįgas pinįgą augszczіaus už Diewą stato, dėlto ir nedywai, jeigu wadina tuos bediewiais, kurie surinktų pinįgų kunįgo paklausė.

Parokuokime teisingai, kiek reiktų pinįgų ant wisiszko isztaisymo mus bažnytinių properczių:

12 lotų yra pirkti po $600, tai..	$ 7,200,00
2 lotai weliaus dapirkti.....	3,600,00
Bažnyczią tokio didžio galima pulkiausią, su altoriais, wiszkai pabaigtą, tureti už..	50,000,00
Klebonija.....	10,000,00
Szita, kelintu syk stumdoma, mokslainė.....	3,000,00
Ant iszpylimo, apsodinimo medžiais, ant tworų ir tt. atidėkime.....	2,000,00
Tai sykiu reikia pinįgų....	$75,000,00

Dabar gal užklausit, isz kur tiek pinįgų paimti? Paskutinėje rokundoje matome susiraszusių į 3000 parapijonų. Tegul but kunįgas suszaukęs, parapijos mitingą ir pasakęs kiek ant wisko pinįgų reikia, tai 3000 parapijonų, dėdami ant metų po $10 kiekwienas, but per 3 metus sudėję $90.000.00. Už tuos pinįgus but jau sziądien musų bažnyczia wisiszkai užbaigta, swentoriaus takai butų buwę asfaltu iszlieti, ir kasoje dar turėtume $15.000 atlikusių pinįgų ant kitų reikalų, neturėtume skolų, kunįgas but mums geras ir mes kunįgui geri, nebutų maisztinįkų, nė apjuodintojų, nė bediewių. Bet ką gi kunįgas weiktų, jeigu but wiskas pabaigta ir skolų nebutu? Ant ko tada nuo žmonių pinįgų praszytų? Dabar įwedė baudžiawą mokėti po $6 nuo galwos ant metų; taigi mokėsi tu wargingas žmogeli, mokės tawo waikai, anukai ir proanukai, mokėstiems ne bus galo, o skolos ant bažnyczios kaip augo, teip ir augs. Argi ne teip ir pas lenkus yra?

Už tai teip yra, kad kunįgas pinįgą stato augszczіaus už patį Diewą, už reikalus parapijos, taigi ir wisoms sawo pajiegoms stengiasi paweržti sau parapijos kasą ir kas tik paweržimui kasos pasiprieszino, gawo warda bediewio. Sziądien matome isz kunįgo iszduotos rokundos 1895 m.

Įplaukimą.....	$16,000,00
Isz rokundos 1896 m.....	34,000,00
Isz Milwaukees bankos paimta.....	15,000,00
Tai per 3 metus įėjo....	$65,000,00

Kaip pinįgai įėjo, teip ir iszėjo ir ką kunįgas už tą $65.000 padarė? Pastatė klebonija už $9.000 ir bažnyczios sklepą už $18.000, ką sykiu sudėjus pareina $27.000, taigi tiek ir skolos užtraukė; o kur nuėjo žmonių suaukauti pinįgai? Mes nieko daugiaus ir nereikalaujame, kaip wien iszaiszkinimo to, kur tie pinįgai dingo? Ant ko jie tapo apwersti? Ar jie nuėjo ant Diewo garbės, ar ant priemimo asabiszkų kunįgo sweczių, ar ant padidinimo ant jo wardo bankose sudėtų kapitalų?

Kada musų bažnytinės draugystės, kaipo įkurtojos parapijos, norėjo suszaukti mitingus, musų prabaszczius rods tiesiog ne uždraudė mitingų, kadangi uždrausti jų negalėjo, bet apreiszkė delegatams, kad tos draugystės, kurios drystų pakelti klausymą parapijos kasos, bus isz parapijos iszmestos (mat mus prabaszczius tuom tikisi parapijonų skaitlių padidinti). Toliaus gazdina, kad jeigu nuo jo reikalaus rokundų, tai jis parapiją priwersęs iszmokėti algas jo partrauktoms minyszkoms į lietuwiszką mokslainę ir algą asistentui, kuriam jis mokas isz sawo kiszianiaus (gal but isz parapijos kasos, kadangi ji parapijos ne prižiuroma).

Parapija parsisamdė wien kunįgą Krawczuną atlikti wisas parapijos bažnytines pereigas, už ką jam algą moka. Jeigu kunįgas wisų pereigų atlikti ne gali, kadangi jis turi važinėti rengti naujas parapijas po Chicagos aplinkines, isz kurių teiposgi jo pelnas didinasi, tai priwalo sawo kasztais asistentą prilaikyti, kurisai jį užstotu iszkeliawus kitur pinįgų rinkti. Kaslink gi anų nemokanczių lietuwiszkai lenkiszkų minyszkų, kadangi jos mums nenaudingos ir kunįgo parsitrauktos, parapija ne priwalo jų užlaikyti. Kas jas partraukė, tas tegul ir užlaiko.

Dabar bažnyczioj tapo apgarsinta, kad kunįgas wėl kolektuos pinįgus nuo lietuwių. Ant ko dabar kunįgui pinįgai reikalingi? ar ant užlaikimo lenkiszkų minyszkų, ar ant apmokėjimo procentų už slapta užkrautas skolas? Jeigu ant parapijos reikalų reikia pinįgų, tai pirmiausiai priwalo but suszauktas parpijos mitingas ir ant mitingo priwalo but parapijai apreikszta, ant ko kunįgui pinįgai yra reikalingi ir kiek reikia, tada parapija, apswarszczius reikalą, žinos kiek duoti, kam ir ant ko duoti; o ne teip kaip kunįgas daro, stengdamasis tikt isz žmonių pinįgus surinkti ir paskui ant ko jis nori, tai juos praleidžia. o ant parapijos wis skolas didina. Todėl wisos draugystės tegul suszaukia abelną mitingą ir iszrenka nuo sawęs kolektorius. Kas nori, kad parapijos pinįgai butų po užžiura, tegul tikt tiems parapijos iszrinktiems kolektoriams aukas sudeda, o tąsyk, nors kunįgas to negeidžia, parapijos kasa bus po parapijos užžiura, ne reiks jai melsti, kad prabaszczius teiktusi iszduoti rokundą isz surinktų aukų, aukos ne galės eiti ant priwatiszkų keno nors reikalų. Darykite tą tuojaus, nes paskui gal but per wėlu. Reikia parapijonams tikt sykį sueiti į wienybę, syki susitaikyti, o bus galima ir parapijos sawastį paimti į sawo rankas! Tąsyk prabaszczius bus dėl parapijos, kaip tai pridera, o ne parapija dėl prabaszczіaus, kaip tai dabar yra. Isznyks nesutikimai terp parapijonų ir kunįgo, kadangi jam pasiliks wien pildymas tikėjimiszkų pareigų; ne reiks keikti aukaujančių pinįgus parapijonų. Musų prabaszczius turės suprasti, kad jis yra parapijos pawadytas wien ant pildymo tikėjimiszkų pareigų ir kad jis negal but parapijonų waldonu. Ne nosis dėl tabakierkos, bet tabakierka dėl nosies sako priežodis. Taigi ne parapija dėl kunįgo, bet kunįgas dėl parpijos!

Ewangelikai lietuwiai stato bažnyczią.

COLLINSVILLE, ILL. Per storonę pastoriaus Keturakaiczio, czianykszcziai lietuwiai ewangelikai sutarė pastatyti sau locną bažnyczią ir tas, rodosi, isztikro jiems pasiseks. Jie apsirinko jau ir lotą, ant kurio statys bažnyczią, sawinįkas jo parduoda jiems už $1 700. Ant pradžios patsai pastorius Keturakaitis ir kiti lietuwiai sudėjo $600, surinkti wienok wisus bus labai sunku; nors įstengtų bažnyczią pastatyti, tai užlaikyti ją bus labai sunku, nes ewangelikų lietuwių yra nedaug. Kaip iszpradžių užsiraszė 75, tai ir dabar yra tas pats skaitlius, jis nepasidaugino, ir ant tų, kurie užsiraszė, ne wisada galima pasitikėti, kad jie, reikalui atėjus, duos tuojaus sawo pažadėtus pinįgus

ir dabar pastorius Keturakaitis nuo jų nesurenka nē ant iszsimaitinimo. Dabar jis keliauja po wisus Amerikos krasztus kolektuodamas ant pastatymo bažnyczios. 5 d. Rugpjuczio atsilankē į St. Louis, atsiszaukē ir prie prabaszczians czianykstės katalikiszkos lietuwiszkos bažnyczios, kun. J. Serwetkos, praszydamas, kad tas teiktusi praneszti lietuwiams katalikams, gal jie reikale suszelptų sawo brolius iszpažįstanczius ewangeliszką tikėjimą, kadangi ir tie yra waikai wienos motinos Lietuwos. Ant pastatymo katalikiszkos bažnyczios aukawo ir ewangelikai, taigi darbar katalikams priderētų atlyginti. Pastorius Keturakaitis ketina pereiti ir wokieczius, rinkdamas aukas. Mieris pastoriaus Keturakaiczio yra ne tikt pastatyti lietuwiszką ewangeliszką bažnyczią, bet gelbēti ir tuos lietuwius ewangelikus, kurie kituose Amerikos miestuose wargsta, nori pratinti lietuwius prie žemdarbystės, kalbinti, kad jie apsigywentų ant wietos, pirktų namus, lotus, farmas Collinsvillej ir jos aplinkinėse, kad jie turētų geresnį ir twirtesį gywenimą. Kaip tikras lietuwys, pastorius Keturakaitis rupinasi mat apie lietuwių gerowę wis tiek ar jie katalikai ar ewangelikai, mato juose wien sawo brolius.

Skarmalius.

Isz East St. Louis, Ill.

Pereitą sanwaitę, wienas lietuwiszkas girtuoklis, gerai užsidulinęs, pradējo kabinētiesi prie kitų lietuwių, bet nuo wieno wyruko gawo tokį pamokinimą, kad ant ilgiaus negalēs karczemose kelti musztynių.

11 d. Rugpjuczio tapo czia suaresztuotas koksai lietuwys, Ciprijonas Briozis. Miszeikio saliune loszē jis bolę su kitais lietuwiais isz alaus kaleinos. Kol kiti praloszē, buwo wiskas gerai, bet kaip tikt praloszē jis pats, kaleinos nepirko, tikt iszsineszdino isz saliuno. Užtai pateko po užraktu.

J.

Laikrasztis turi padawinēti teisingas žinias.

(Atsiųsta.)

Mes lietuwiai papratome laikyti wiską, kas į laikrasztį patelpa, už teisingą, tuom tarpu ne wisi musų laikraszcziai apie teisingumą rupinasi: jeigu prireikia apjuodinti prieszinįką, jeigu jis bus žinomas kunigų prieszas, ant apjuodinimo tokio musų klerikaliszkiems laikraszcziams ne reikia teisybės, jie jieszko wien progos; nuo tulo laiko utsižymi tame "Garsas".

Sztai Nr. 30 "Garso" wēl pa- tilpo rasztelis, kuriuom raszējas drabsto purwais ant dorų žmonių ir kalbina pasinaudoti isz pasmirdusių kiauszinių. Melagingai paduoda įturi kalbos D-ro Szliupo ir kitų kalbētojų. Asz tikrai buwau 24 d. Liepos ant "Garso" apraszyto susirinkimo ir nieko ne girdējau nē apie pasmirdusius kiauszinius, wisi klausytojai dailiai užsilaikē, nē apie kitus tame laikrasztyj apraszytus dalykus. Todēl drystu pasakyti, kad "Garsas" platina melagystes, jam ne tiek rupi reikalai lietuwystės, kiek reikalai jį prilaikanczios partijos, kadangi apie kunigų peiktinus darbus jis wisada tyli.

Buwęs ant prakalbų.

Isz wisur.

‖ Eppingene, Badenijoj, siautē smarki audra; nuo perkuno įtrenkimo sudegē 13 namų.

‖ Penzos gub., widurinēj Maskolijoj, miestelyj Sziszkejewe siautē didelis gaisras, kurisai isznaikino 152 namus ir 16 negywenamų triobų.

‖ Netoli Caen, Prancuzijoj, iszszoko isz rēlių naktinis geležinkelio trukis ir isz dalies susidaužē. Prie to 7 pasažieriai tapo užmuszti, 41 gi sunkiai apkultas.

‖ Netoli Warszawos, kaime Strzedesz, laike audros perkunas užmuszē wieną moteriszkę. Kada perkunas trenkē, moteriszkē laikē kudykį ant rankų, motiną užmuszē, waikui gi nieko ne padarē.

‖ Pereitą metą angliszkose kolionijose Australijoj iszkasē ant 336744 uncijų daugiaus aukso, negu kitais metais. Didžiausias pasidauginimas, nes ant 205366 uncijų, iszpuola ant kolionijos Wakarinės Australijos.

‖ Amerikoniszkas laiwas "Funk", kurisai 22 d. Gegužio iszplaukē isz Tacoma, Wash. ir keliawo į Melbourne, prie Flinders salų susidaužē ir paskendo, o su juom ir 11 žmonių, terp kurių kapitonas, jo pati ir dwejetas waikų prigērē.

‖ Wienas isz turtingiausių Maskolijos žydų, baronas Ginsburg, rengia Lenkijoj žydiszkas kolionijas, kurias dalys beturcziams miestų žydams. Galima paabejoti, ar jie pamēgs gywenimą ant ukės ir ar mokės westi ukę prie to ne pripratę.

‖ Wakarinēj Australijoj, Lake Gwynne apskrityj, netoli Konosona, surado naujus neiszpasakytai turtingus aukso plotus, czia surado net wieną aukso szmotą swerianti 95 swarus. Į tuos naujus plotus dabar traukia žmonės isz wisų Australijos krasztų, tikēdami greitai czia pralobti.

‖ Pietiniame Meksike, sztetuose Yucatan ir Campeche apsireiszkē geltonasis drugys, smarkiausiai jis siauczia mieste Merida. Karszcziai czia neiszpasakytai dideli, nuo kurių daug žmonių mirszta. Mieste Meksike nusprendē numirēlius ne laidoti ant kapinių, bet kunus sudeginti.

‖ Kaime Siniawskaja, Rostowo pawietyj, gywena moteriszkē 30 m. amžiaus, kuri nuo trijų mēnesių ne gali užmigti. Ji kreipēsi prie daktarų, bet ir jie neįstengia pagelbēti. Nuo ne miegojimo ji su wisu iszdžiuwo, walgyti ne gal, o paskutiniuose laikuose, rodosi, ir proto nustojo.

‖ Pereito panedēlio diena Anglijoj buwo karszcziausia. Londone neiszpasakytai daug žmonių tapo saulės spindulių užgautų, tikt per tą dieną miesto ambulansai nugabeno į ligonbuczius 150 žmonių saulės spindulių užgautų, neskaitant pasimirusių ant ulyczių ir lengwiaus užgautų arba tokių, kurių giminės ne norējo patalpinti į ligonbuczius.

‖ Pietiniuoss Chinuose, mieste Kantone szį metą neiszpasakytai smarkiai siauczia azijatiszkas maras. Kas dieną mirszta tukstancziai žmonių. Grabdariai ne spēja pridirbti reikalingą grabų skaitlių, todēl į wieną kemsza po tris ir keturis numirēlius. Kunus gi isz kitur atkakusių, kurie mieste ne turi giminių, tiesiog sumeta į upes ir jures. Apsirgę teip greitai mirszta, kad czia buwa atsitikimai szeimynose, kur rytmetyj sukyla wisi sweiki, wakare gi jau ne buwa nē wieno jos sanario gywo. Skaitlių nuo maro pasimirusių Kantone žmonių nuo pradžios szių metų iki dabar skaito jau ant 80000 su wirszum.

‖ Sziaurinēj Italijoj, netoli Ponte Decino, susimuszē ilgas taworinis geležinkelio trukis su pasažieriniu, prie ko 9 žmonės tapo ant wietos užmuszti, 40 gi sunkiai ir pawojingai sužeisti, lengwiaus sužeistų yra daugiaus. Taworinis trukis mat buwo labai sunkus, priesz kalną wilko jį trys lokomotywos; įbēgus į Giori tunelį, wisas trukis sustojo, maszinos pawilkti neįstengē; nuo susirinkusių oloj smalkių užtroszko maszinistas ir jo pagelbinįkas, trukis, ne tekęs suwaldytojų, su neiszpasakytu greitumu pradējo į pakalnę ristiesi atgal ir prie iszējimo isz tunelio užbēgo ant tų paczių szēnių bēganczio pasažierinio trukio.

‖ Kazokų Žemēj, Maskolijoj, ant geležinkelio stacijos mieste Nowoczerkasske, į wagoną treczios kliasos geležinkelio trukio įlipo moteriszkē, kuri su sawim turējo 13000 rubl. Tą kokių ten budų užmatē wagiliai; jie susēdo į tą patį wagoną. Wienas isz jų tuojas iszsitraukē skepetaitę ir liepē sawo draugui pawuostyti. (Tasai pabandęs, pasakē, kad negalys įspēti, nuo ko tas kwapas: "Sztai szita poni mums geriaus patarnaus". Tą pasakęs, pakiszc turinczіai 13000 rub. moteriszkei skepetaitę. Jį wuostē, wuostē ir be wuostydama užmigo, kadangi mat skepetaitē buwo suwilgyta chloroforme. Kada ant galo konduktorius ją prikelē, ne buwo jau nē anų wyriszkių, nē jos kuparēlio su 13000 rublų.

‖ Ant Charkowo Mikolajewo geležinkelio linijos, pietinēj Maskolijoj, kelio sargas, terp stacijų Bożkowo ir Lubotin, rado suwažinētus kunus ratų tepējo to geležinkelio ir kokio ten nepažįstamo wyriszkio. Prie jų nē jokių daiktų, nē pinigų ne buwo. Pjaustydami kunus, daktarai persitikrino, kad teip wienas kaip ir kitas buwo pirma užmuszti ir paskui jau kunai tapo ant kelio numesti, matomai, žmogžudžiai norējo žmogžudystę paslēpti. Isz tirinējimų pasirodē, kad ratų tepējas taworinio trukio paēmē su sawim kokį ten gywulių prekējį isz Poltawos, kur tasai pardawē gywulius ir gawo už juos kelioliką tukstancziu rublių. Turbut tą užtēmyjo žmogžudžiai ir dabojo prekējį ir kada trukis palengwa bēgo nuo stacijos, žmogžudžiai užszoko ant trukio ir užmuszē prekējį ir tepējį, atēmē pinigus ir kunus nustumē ant kelio. Ant platformos buwo kraujo ženklai ir keli iszmuszti dantys, jie turējo but žmogžudžių, kadangi užmusztiejie turējo wisus dantis.

Antras musų žemės mēnulis.

Hamburgo astronomas (žwaigždžių žinowas), D-ras Waltemuth, kurisai neperseniai pagarsino, buk suradęs ant dangaus antrą musų žemės mēnulį, laikrasztyj "Astronomische Nachrichten" placziaus apraszo apie jo surastą naują dangiszką kuną. Waltemuth sako, kad szeszēlį, kokį jis matē nuo to naujo žemės mēnulio ant apatinės pusės saulės, 10 wal. ryto 5 Wasariaus szių metų, matē teiposgi ir ant tos paczios saulės dalies trys wokiszki oficierai Chinuose, priesz saulės nusileidimą. Buwimą antro musų žemės mēnulio, sako Waltemuth, patwirtina tēmyjimai žwaigždžių tēminyczose Monachijoj ir Stutgarte: 16 d. Wasariaus, 8 wal. 45 m. ant saulės czia užtēmyjo juodą laszą, kurį galima buwo matyt ir be žiurono, laszas tas paējo nuo szeszēlio puolusio ant saulės nuo antro mēnulio. Pagal iszskaitymą D-ro Waltemutho, perējimas to dar neisztirto antro musų žemės mēnulio per saulę, ant kurios turės pulti jo szeszēlis, atsitiks 30 Liepos szių metų, arba netoli to (tikrai mat apie tai sprėsti ne galima, kadangi ne buwo galima prideranczіai isztirti kelio to naujo dangiszko kuno) ir 24 d. Sausio ateinanczių metų. Gal but, kad tas atsitiks szeszioms dienoms wēliaus, arba ankszcziaus. Prie naujo pasirodymo to naujo mēnulio, szeszēlis nuo jo trauksis ant saulės pawirsziaus nuo apaczios wirszaus link ir nuo deszinės kairės link pusės ir ant perējimo per wisą saulės pawirszių reikės daugiausiai septynių walandų.

Pagal Waltemuthą, antras mēnulis iszrodo ant dangaus kaip maža žwaigždē, matyt jį arba apwali, arba pjautuwo pawidale, tas pawizdis paeina nuo jo atmainų teip, kaip ir pažįstamo dabar matomo mēnulio. Toluma jo nuo žemės 2, 67 kartų didesni, negu mums pažįstamo mēnulio.

Waltemuth praszo wisų tēmyti tą naują dangiszką kuną ir žinias apie patyrimus atsiųsti jam į Hamburgą. Kiti mokslinczіai specijalistai žwaigždžių tēmytojai ir žinowai praneszimui Waltemutho ne nori dar tikēti.

Seimas Sovereign Grand Lodge, I.O.O. F., Boston, Mass., nuo Rugsejo 19 iki 24.

Kad prie augszcziau minētos organizacijos daugybē žmonių priguli, ir ant jos seimo į Bostoną szimtai delegatų važiuos, už tai Nickel Plate geležinkelis pardawinēs tikietus į abi pusi už pusę prekēs. Tikietai parsiduos 16, 17 ir 18 Rugsējo ir bus geri ant sugrįžimo iki 30 Rugsējo. Dēl geresnės informacijos atsiszaukite prie J. Y. Calahan Gen'l Agent, 111 Adams st., Chicago. Telefonas Main 3389. (50)

Vienatinē lietuwiszka APTIEKA. Mes siunczіam liekarstwas į wisur o ypatingai TRAJANKA. Prisiusk 65c. stampoms ar kitaip, o apturēsi. Reikale raszyk pas mus, o wisada roda su atsakimu apturēsi. Adresuok,

P. W. BIERSTEIN & CO.,
Shenandoah, Pa.

GEOGRAFIJA
ARBA
MOKSLAS APIE ŽEME.
II DALIS.

(Tąsa).

drausta Lietuvoj ir koki nors žmonių protą pakelianti praneszimai lietuviszkoj kalboj; ne daleidžia nē teatraliszkų parodymų lietuviszkoj kalboj. Tokių sanlygų, tokio prispaudimo, kokį kenczia lietuviai po maskolių valdžia, niekur daugiaus ant visos musų žemės nēra.

Stabdydamas pakēlimą apszvietimo terp lietuvių, maskoliszkas randas visaip stengiasi stabdyti ir materijaliszką jų pasikēlimą visokioms panczіojanczioms tiesoms. Ant palengvinimo pirkimo žemės maskoliszkiems atējunams, randas atēmē tiesas žemės pirkimo: lenkams, lietuviszkiems bajorams, žydams, pavaldiniams svetimų vieszpatysczių, lietuviams katalikams rods su visu ne uždraudē, bet labai apsunkino. Per sumažinimą skaitliaus galinczių pirkti žemę, kiekvienas supranta, jos prekės visur Lietuvoj turējo neiszpasakytai nupulti. Isz to gal naudotiesi vien maskoliai, kurių randas mat nori kuo daugiausiai į Lietuvą partraukti, kad jie galētų visada priversti lietuvius teip daryti, kaip randas nori, kad jie niekaip negalētų priesz rando skriaudas atsispirti. Kadangi lietuviams truksta ir kapitalo ir atsakanczio iszlavinimo ant griebimosi pramonės ir prekystos, randas gi ne tikt nesiskubina jiems su savo pagelba, bet kiekvieną lietuvių meginimą sunkina, todēl jiems liekasi vis vien žemdarbystē, bet ir apie jos pakēlimą, apie reikalingą pamokinimą žmonių randas teiposgi nesirupina, tai besidauginant Lietuvoj gyventojų skaitliui lygiai per gimimą vaikų, kaip ir per sutraukimą maskolių, supanczioti rando lietuviai ne gali savo tēvynēj iszmisti, daugelis jų priwersti kraustytiesi į kitus krasztus darbo ir maisto jieszkoti: vien į Ameriką kas metą keliauja mažiausiai 15000 lietuvių, kiti kraustosi į Afriką, į Sibēriją ir ant Kaukazo. Kad nē miestuose lietuviai ne galētų tvirtai atsistoti, maskoliszkas randas visaip stabdo ir Lietuvos miestų kilimą, stabdo prekystą. Užtenka sztai parodyti, kad tapo Maskolijoj iszduotas toksai padavadyjimas, kad visi geležinkeliai, lygiai rando, kaip ir privatiszki, turi taikytiesi už pervežimą tavorų prie rando apdirbtos tarifos, net privatiszkiems geležinkeliams Maskolijoj ne valia už pervežimą tavorų imti tiek, kiek geležinkelių kompanijos nori, bet turi imti tiek, kiek randas prisako. Porą metų atgal maskoliszkas randas, ant nedaleidimo, kad Lietuvoj arba Lenkijoj pakiltų pramonės ir prekysta, užgyrē pervežimo tavorų geležinkeliais tokias tarifas, kad nē Lietuva nē Lenkija ne galētų savo tavorų gabenti į Maskolijos vidurius, kadangi tavorų pervežimas į Maskoliją daug didesnis, negu į Lietuvą, taigi czia randas teip sutaisē, kad Maskolijos fabrikantai ir žemdarbiai galētų į Lietuvą gabenti savo tavorus, o ne Lietuva į Maskoliją. Muitinyczių terp Lietuvos ir Maskolijos rods nēra, bet muitinyczių užduotę pildo mat ant rando įsakymo visi geležinkeliai. Tuom tarpu mokeszczius ant rando reikalų Lietuva moka didesnius negu Maskolijos viduriai, užtai dalis surinktų Lietuvoj pinigų eina ant naudos Maskolijos vidurių, kurie prie Lietuvos niekuom neprisideda. Nežingeidu todēl, jeigu Lietuva puola, žmonės kenczia vis didesnį vargą, neiszpasakytai didelis nuoszimtis czia gimusių žmonių priverstas kraustytiesi szalyn duonos jieszkoti, į vietą iszsikrausczіusių randas partraukia maskolius, kuriuos palaiko visokiomis paszelpomis ir dovanomis. Dar 50 metų atgal Žemaitija garsi buvo savo turtingumu, sziądien gi ji ne gal iszmaitinti savo gyventojų, daug žemaiczių, ant apsisaugojimo nuo bado, priversti kraustytiesi į svetimus krasztus, Amerikos anglių kastynėse duonos jieszkoti, arba pietinēj Afrikoj.

Lietuvos sostapilē, miestas *Vilnius*, turi 170000 gyventojų, seniai, dar Lenkų laikuose, buvo jame 225000 gyventojų; uždētas jis kunigaikszczio Gedemino, gražioje vietoje prie įpuolimo upės Vilnelės į Nerį, isz vienos pusės apsiaustas Ponarų kalnų. Ant vieno kalno riogso dar boksztas senovės Lietuvos kunigaikszczių rumo, apatiniami gi jų rume dabar gyvena Vilniaus jeneral gubernatoriai. Į Vilnių susibēga kelios geležinkelio linijos, dvi dar naujas dirbdina. Yra czia koplyczia Auszros vartų su stebuklingu abrozdu Motinos Szvencziausios. Katalikiszka katedros bažnyczia pastatyta vietoj senoviszkos stabmeldiszkos žinyczios, prie jos yra apvali varpnyczia, kuri senovės stabmeldžių kunigų buvo vartojama ant pagarsinimų žmonēms dievų norų, katedros bažnyczioj yra grabas Szvento Kazimiero, Lietuvos patrono. Paczioj bažnyczioj, už didžiojo altoriaus yra dar aukuras nuo stabmeldiszkų laikų. Vilniuje yra daug bažnyczių, daug jų maskoliai paveržē nuo katalikų ir pavertē į stacziatiszkas cerkves Isz moksliszkų įtaisų yra dvi vyriszkos ir viena moteriszka gimnazija, viena realiszka mokslainē, rengia dar specijaliszką techniszką mokslainę. Vilniaus viesza biblioteka turi su virszum 100000 tonų knigų; butų jų gal daugiaus susirinkę, tikt mat randas dauginimasi jų kaip įmanydamas stabdo, į Vilniaus viesząbiblioteką ne prileidžia užrubežiuose iszleistų knigų, kokios Maskolijos cenzuros uždraustos, į kitas gi vieszas bibliotekas, į augsztesnių mokslainių bibliotekas ir tokias daleidžia. Netoli Vilniaus yra dvaras *Verkai*, gražioje vietoje puikiai įrengtas. *Kalvarija*, kur ant atlaidų suvažiuoja daug katalikų. Antras pagal didumą miestas yra *Lietuviszkas Minskas*, turintis 95000 gyventojų, ant upės Svisloczo, įpuolanczios į Bereziną, ant susibēgimo kelių geležinkelių. *Nowogrodok* arba *Naumiestelis*, senovės Lietuvos sostapilē, miestas senesnis už Vilnių. *Bobruisk* su 60000 gyventojų, druta tvirtynē ant upės to paties vardo; netoli to miesto yra kaimas *Studianka*, ties kuriuom įsiveržęs į Maskoliją Prancuzų ciecorius, Napoleonas I, maskolių vejamas, persikraustē su savo kariauna per Bereziną; czia labai daug prancuzų prigērē. *Stuck*, senovēj czia buvo garsi visoj Lenkijoj diržų dirbtuvē, dabargi miestas nupuolęs, *Baranoviczi*, ant geležinkelių bēganczių nuo Vilniaus, Baltstogės ir Maskvos. *Dinaburgas*, maskolių vadinamas *Dvinsk*, druta tvirtynē, ant upės Dauguvos, turi 80000 gyventojų, daugiausiai žydų, ant geležinkelio linijos bēganczios nuo Vilniaus į Peterburgą. *Drisa*, pavietinis miestas. *Kreslaw*, czia yra drobių dirbtuvē parengta grafo Platero. *Witebsk* turi 60000 gyventojų, sostapilē to paties vardo gubernijos. *Polock*, vienas isz didesnių ir gražesnių miestų Vitebsko gub., senovēj buvo sostapilē to paties vardo kunigaikszstystės. *Szventenai*, pavietinis miestas. *Vileika* ant geležinkelio bēganczio isz Vilniaus į Peterburgą. *Lyda*, yra czia dar likuczіai senovės Lietuvos kunigaikszczių rumo. *Trakai*, ant ažero Gelvos, senovės Lietuvos kunigaikszczio Keistuczio sostapilē, turi 3000 gyventojų. *Grodno* arba *Gartenas*, kitaip *Gardinas*, turi 60000 gyventojų, ant upės Nemuno; Lenkų laikuose buvo czia daug dirbtuvių, dabar nupuolęs. *Druskenikai*, su mineraliszkoms maudynēms, kur vasaros laike suvažiuoja daug ligonių ant gydymosi. *Baltstoge* arba *Bialostokas*, isz visų Lietuvos miestų turi daugiausiai fabrikų, ypacz czia daug yra gelumbės dirbtuvių ir jose iszdirbta gelumbē ir visoki milai yra geriausi visoj Maskolijoj; miestas turi 60000 gyventojų, czia susibēga kelios geležinkelių linijos. *Lietuviszkas Brastas*, maskoliszkai *Brest Litovskyj*, turi 50000 gyventojų, druta tvirtynē. *Smorgone*, pagarsējusi savo akademija, kurioje mokino meszkas szokti. *Goniondz*, druta tvirtynē. *Slonim ir Volkovysk*, pavietiniai miestai. *Pružana*, pavietinis miestas, jo pavietyj yra didelės ciecoriaus girios Bielovieža (Baltboksztis), kuriose užsiliko dar senovės *turai* arba *briedžiai*, daugiaus jų jau niekur Europoj nēra, ir Bielovieżos giriose jie suskaityti ir czia jų nēra daugiaus kaip 600 žvērių. *Kaunas*, turi 80000 gyventojų, ant susibēgimo Nemuno ir Nerio, druta tvirtynē, dailioje vietoje, vienas isz gražesnių Lietuvos miestų, veda gana didelę prekystą, daugiausiai medžiais, kuriuos isz czia gabena į Prusus. Kitoj Nemuno pusēj, jau Suvalkų gub., kaipi priemiestis Kauno, yra *Aleksotas*, teiposgi gražioje vietoje, czia stabmeldiszkuose laikuose buvo garsi žinyczia; kitas Kauno priemiestis, už Nerio, yra teip vadinama *Vilijampoles slabada*, beveik vien žydų apgyventa. Toliaus, ant deszinio Nemuno kranto yra miesteliai: *Vilkija*, *Seredžius*, *Veliuona;* prie szito miestelio buvo muszis lietuvių su kryžiokais, kuriame tapo isz kanuolės nuszautas Lietuvos kunigaikszstis Gedeminas; toj vietoj, kur jį užmuszē, yra nupiltas augsztas kapas, kunas gi Gedemino pargabentas į Vilnių ir ten sudegintas. *Panevėžys*, ant upės Nevėžio, gražioje vietoje, yra czia realiszka mokslainē. *Sziauliai*, su 25000 gyventojų, vienas isz gražesnių Žemaitijos miestų; turi vyriszką gimnaziją, dabar rengia dar moteriszką. *Zarasai* arba *Naujas Aleksandrovskas*, *Vilkmerge ir Reseiniai*, pavietiniai miestai. *Jurbarkas*, *Taurage ir Kretinga* su pirmos kliasos muitinyczioms nuo Prusų rubežiaus. *Varniai*, seniaus czia buvo katedra Telszių vyskupo ir katalikiszka dvasiszka seminarija, dabar lygiai katedros, kaip ir seminarijos jau nēra, viskas tapo į Kauną perneszta, pertai ir miestelis nupuolē. *Telsziai*, pavietinis miestas. *Palanga*, vienaitinis Maskoliszkos Lietuvos priejurinis miestelis, bet į jo užtaką ne gali prisigriebti didesni jurių laivai, kadangi uostą pieska užneszē, o apie jos iszvalymą nieks nesirupina. Dabar yra czia grafo Tiszkevycziaus, kuriam priguli Palanga, parengtos maudynės, į kurias vasaros laike suvažiuoja diktai sveczių. Terp Palangos ir Liepojaus plaukinėja garlaiviai. Netoli Palangos yra *Byrutes kalnas*, ant kurio stabmeldiszkuose laikuose buvo žinyczia. ant jo vaideliutės sergējo ugnį, sziądien ant jo yra jau krikszczioniszka koplytēlē.

Kitoj Nemuno pusēj, taigi Lenkiszkoj Lietuvoj arba Suvalkų gubernijoj svarbiausias miestas yra *Suvalkai*, turintis 24000 gyventojų, gubernijos sostapilē, ant upės Juodosios Hanczos, yra czia vyriszka ir moteriszka gimnajos. *Seinai*, su 8000 gyventojų, katedra vyskupo Seinų dijecezijos, yra czia katalikiszka dvasiszka seminarija. *Augustavas*, prie ažero to paties vardo, pavietinis miestas; szitame pavietyje jau dabar lietuvių nēra. *Kalvarija*, su 150000 gyventojų, beveik vien žydų, pavietinis miestas. *Senapile* arba *Marijampole*, ant upės Szeszupės, turi 10000 gyventojų ir *Naumiestis* arba *Vladislovov* su 8000 gyventojų, ant upės Szeszupės, pavietiniai miestai, *Szakiai*. mažas miestelis, su 3000 gyventojų ir *Virbalias*, prie Prusų rubežiaus, netoli geležinkelio nuo Vilniaus į Prusus.

Latviu žeme užima Baltiszkų jurių pakrantes, į sziaurius nuo Lietuvių žemės; sziaurinį rubežių padaro linija nuvesta nuo Pernavos užtakos prie pietinių krantų Pskovo ažero nuo czia bēga rubežius į pietrytus iki Dauguvai, nuo pietų atsiremia į Lietuvių krasztus; vakarinius gi rubežius tveria Baltiszkos jurės. Tokiu budu Latvių žemē užima Kurszės, Liflandijos gub., iszēmus paczios sziaurinės jos dalies, pietvakarinį krasztelį Peterburgo ir Pskovo gub., ir vakarinę dalį Vitebsko gub. Latvių žemē užima Priebaltiszką iszkilimą ir dalį Priebaltiszkos žemumos. Teip kaip Prusų žemēj ir Lietuvoj, yra czia teiposgi daug ažerų, isz kurių didžiausias yra *Pskovo ažeras*.

Latvių kraszte seniaus buvo daug girių, sziądien jų daug iszkirto. Giriose yra daugiausiai spyglinių medžių, ne truksta vienok ir aržuolynų.

Gyventojai augina tuos paczius javus kaip ir Lietuvoj. Žemē czia vienok visur geriaus iszdirbta, trilaukės ukės Latvijoj niekur jau ne patinkame, czia yra dauglaukinē ukē. Kaslink žemės apdirbimo Latvija stovi augszcziausiai visoj Maskolijoj.

Naminiai gyvuliai tie pats kaip ir Lietuvoj tikt daug geresnių veislių ir geriaus užlaikyti. Latvijos arkliai teiposgi ne dideli kaip žemaitiszki, bet druti ir ne lepus.

Žmonių apszvietimas stovi augszcziaus negu kur nors Maskolijoj, iszēmus vien Finlandiją. Latviai turi diktai visokių moksliszkų ir kitokių draugyszczių, tautiszkas supratimas stovi kur kas augszcziaus negu terp lietuvių. Turi jie savo teatrus ir kitokias pasilinksminimo įtaisas. Atsakanczios draugystės per moksliszkus skaitymus kelia žmonių apszvietimą. Jeigu latviai sziądien stovi kur kas augszcziaus negu lietuviai, tas paeina nuo to, kad jų krasztą valdē ne maskoliai arba lenkai, bet vokiecziai, kurie rods stengēsi latvius suvokiecziuoti, bet ne stabdē apszvietimo, stengēsi jie pakelti krasztą materijaliszkai; kadangi vokieczių czia ne daug, todēl jie latvių neįstengē isznaikinti, paversti į vokieczius, ką gi padarē ant pakēlimo kraszto, isz to pasinaudojo ir latviai.

Latviai užsiima ne vien žemdarbyste, bet ir pramonēms ir prekysta. Latvijos miestuose nēra tiek svetimų gaivalų kaip miestuose Lietuvos, czia pusē prekējų ir amatnikų yra latviai, miestai nors ir iszrodo vokiszkais, bet didesni dalis gyventojų juose latviai; latvių daug yra jurininkų ir laivų savininkų.

Latvių skaito netoli du milijonu, ant viso gi jų apgovento ploto yra 3½ milijono gyventojų. Tuom mat Latvių žemē skiriasi nuo Lietuvos, kad Latvijoj mažiaus yra svetimų gaivalų Lietuvių gi krasztuose lietuvių yra mažiaus; lietuviai didesnę dalį jiems prigulējusių krasztų nužudē, latviai gi ne tikt nieko nenužudē, bet dar iszplatino savo apgyventus krasztus, jie iszstumē seniaus czia gyvenusius Lyvus, iszsiplatino po Peterburgo, Pskovo ir Vitebsko gub., ir nesiliauja platinęsi; dar pereis keli deszimtmecziai, o jie teip iszsiplatis po visą Vitebsko gub., ir po Vakarinę Pskovo gub., kad tuos krasztus galima bus už tikrai latviszkus laikyti. Latviai rods mokinasi svetimų kalbų, bet ne niekina savosios, svetimos kalbos palengvina jiems susineszimus su svetimais, apsigyvenimą terp jų, bet tuos krasztus, kur jie apsigyvena, latviai į latviszkus paverczia. Nors latvių yra tikt pusē lietuvių skaitliaus, bet jų raszlava kur kas augszcziaus stovi už lietuviszką, laikraszczių turi jie daugiaus, skaitlių gi kas

(Toliaus bus)

Atgyjanti augmenys ir gywuoliai.

Keliaujanti po Egiptą arba po Palestiną seniai užtėmyjo tuose krasztuose augmenų weislę, kuri wisai nudžiusta neatsakancziose sanlygose, kaip antai prie stokos drėgnumo ir teip sudžiuwusi gali iszbuti net kelis metus ant sausų tirų, arba ir pamesta kur sausame kambaryj, bet užtenka ją ir po kelių metų įdėti į wandenį, o ji wėl tuojaus iszskeczia sawo susirietusias szakutes, taigi kaipi atgyja. Keliaujanti į Jeruzolimą pelegrimai tankiai parsigabena tuos augmenis, su kuriais paskui namieje wisokius stebuklus rodo. Augmenis tuos wadina Rožemis iszJericho (Anestatica hierochuntica ir Asteriscus pygmaeus), Tirinėtojai wienok persitikrino, kad tie augmenys, sykį nudžiuwę, ne atgyja, tikt įdėti į wandenį įbrinksta ir per tai jų szakutės wėl iszsiskeczia. Yra wienok ant žemės augmenys, kurie isz tikro, sykį nudžiuwę, atsiradę atsakancziose sanlygose, wėl atgyja, jeigu tikt jie ne per seni. Toki atgyjanti augmenys auga sausuose Kalifornijos ir Meksiko krasztuose, ir teiposgi tulos paparczių weislės. Atgyjanti augmenys auganti Meksike ir Kalifornijoj wadinasi ten Flores de Pana. Mokslinczíai dar 1869 m. persitikrino, kad tie augmenys gal iszlaikyti be pawojaus karsztį 60° pagal Reaumuro termometrą ir paskui, atsiradę drėgname ore, wėl atsigauna, atgyja, sprogsta umai ir pradeda žaliuoti. Agmenims tiems, augantiems sausuose tiruose gamta suteikė galybę ilgai užlaikyti gywumą, raudoną parwuojanti medega ir sakai neduoda iszgaruoti drėgnumui ir per tai augmenis ne gali mat wisai iszdžiuti, jeigu drėgnumo per mažai, jis wien apmirszta, bet kaip tikt užstojo lytus, tuojaus szakutės iszsiskeczia ir pradeda žaliuoti. Ne wien Amerikoj wienok yra toki žingeidus, sykį numirę ir wėl atgyjanti augmenys. Pietinėj ir wakarinėj Wokietijoj, ant nuogų uolų auga augmenis mokslinczių wadinamas Ceterach officinarum. Sausoje metų dalyj ant uolų nėra drėgnumo, ir tąsyk augmenis apmirszta, bet užtenka jį įdėti į wandenį tuojaus atsigriebia ir pradeda žaliuoti, augmenis tas priguli prie paparczių weislės. Profesorius Dobeny isz Oxfordo atgaiwino sudžiowintus tuos augmenis, kurie sudžiowintais iszbuwo kelis metus uniwersiteto muzejuje. Musų krasztų kerpės auganczios ant tworų turi tokias jau ypatybes, taigi ir jos apmirszta ir paskui, atėjus atsakancziems sanlygoms, wėl atgyja. Wasaros laike tulos kerpės apmirszta dėl stokos drėgnumo, bet užstojus ruden su lytum, jos wėl atgyja, joms apžėlusios tworos pradeda žaluoti, kerpės iszsisipuczia ir iszduoda waisių.

Tokią atgyjimo galybę gamta suteikė ne wien augmenims, bet ir tuliems gywiems sutwėrimams, bet tikt žemesnių laipsnių, žmogui tokios galybės gamta ne dawė, bet užtai dawė jam protą, isz kurio pasinaudodamas, gali sziek tiek apsisaugoti nuo galinczių jį užmuszti sanlygų, žemesnių gi weislių sutwėrimai proto ne turi, todėl apie jų apsaugojimą mat pasirupina pati gamta suteikdama jiems tokią galybę, kokios ne turi iszmintingesni sutwėrimai.

Apie tai, ar tuli gywi sutwėrimai sykį apmirę ar numirę gali atgyti, mokslinczíai ilgai wedė ginczus; rods jie užtėmyjo, kad net ten kur nė jokios gywybės ne buwo, kur ne buwo gywų sutwėrimų, perkeitus sanlygas jie pasirodo; wieni tą aiszkino tuom, kad czia buwę gywi sutwėrimai atgijo, kiti gi sakė, kad tie sutwėrimai, kurie tokiose wietose atsirado, turėjo atsirasti isz padėtų seniai kiauszinių, taigi turėjo iszsiperėti.

Ant galutino nusprendimo katros pusės teisybė, Windobonos profesorius Klaus, 1895 m. paėmė isz wienos iszdžiuwusios balos szmotelį dumblo, dumblas tasai per 10 metų buwo iszdžiuwęs, todėl jame ne galėjo but nė joki gywi sutwėrimai. Užpylė tą sausą dumblo grumstą su perwirintu wandeniu, ir po dwiejų trijų dienų jame pasirodė smulkus wandeniniai sutwerimėliai isz mažutėliu wėžių weislės ir tai ne ką tikt užgimę, bet ir seni. Tą profesoriui lengwa buwo pažinti, kadangi tie sutwėrimėliai, iszsiperėję isz kiauszinio, turi pereiti wisokius sawo iszsiwystimo laipsnius, kol pastoja tokiais, kaip suaugę; dumble profesorius rado ne tikt jaunus gywuolėlius, bet 6 pataites, kurių lytiszki organai buwo perplėszti matomai nuo pamestų kiauszinėlių ir drauge su tuom ir nauji dar neužwaisinti kiauszíniai. Tos pataitės turėjo but gywos 10 metų atgal, o paskui apmirusios iszbuwo iki dabar, jų gi paprastas amžis nė metų ne iszlaiko. Taigi mat jos miegojo per isztisus 10 metų wisai teip, kaip paminėta žmonių pasakose apie miegancziss karalaites.

Kad gal po ilgam apmirimo laikui atgyti warlės ir tulos žuwių weislės, tą jau seniai užtėmyjo.

Apie augmenų sėklas wisi žino, kad jos užlaiko gywybę per ilgas metų eiles, iszbuwę per tukstantį ir daugiaus metų Egipto grabuose kwiecziai, miežiai, pasėti sudygo, taigi mat sėklos užlaikė gywybę per tukstanczius metų.

Neužmirszkite, kad 16, 17 ir 18 Rugsėjo bus exkursija į Bostoną Nickel Plate geležinkeliu už $19 į ten ir atgal. Tikietai ant sugryžimo bus geri iki 30 Rugsėjo, 1898. Telefonas Main 3389.
(61)

Ar žwėrys užsikreczia nuo žmonių limpancziomis ligomis.

Kad ne wisos žmonis kankinanczios ligos pawojingos žwėrims, tas jam seniai isztirta, bet kaip kitos nuo žmonių pereina ir ant naminių žwėrių. Prusų Lietuwoj daktarai jau seniai užtėmyjo, kad czia džiowa pradėjo smarkiai platintiesi terp žmonių ir terp raguotų naminių galwijų. Ar galwijai liga užsikrėtė nuo žmonių, ar ji pati terp galwijų apsireiszkė, to, žinoma, dabar ne galima isztirti, bet ji terp žmonių pradėjo labiaus platintiesi, kaip daktarai sprendžia, ji platinasi nuo pieno džiowa serganczių karwių: jeigu jį žmonės walgo ne perwirinę ir jeigu jame bus džiowa gimdanczios bakterijos, tai jos pradeda weistiesi žmogaus widuriuose ir jis įgauna džiową. Kad tuli sutwėrimai, turinti sziltą kraują kraują, gali nuo žmouių užsikrėsti džiowa, tą mokslinczíai jau seniai pripažino, bet kad galėtų liga užsikrėsti ir turinti szaltą kraują, iki sziol nežinojo. Dabar trys prancuziszki tirinėtojai: Dahar, Bataillon ir Terre persitikrino, kad džiowa užsikreczia ir žuwys. Minėti tirinėtojai užtėmyjo, kad wiename prude, kuriame augino karpes, žuwys pradeda gaiszti. Kadangi matomų priežaszczių gaiszimo ne buwo, jie nusprendė negywas žuwis isztirti su mikroskopo (padidinanczio stiklo) pagelba ir persitikrino, kad ne gywų žuwių kepenyse ir mėsoj buwo lizdai džiowos bakterijų, taigi, kad žuwys gaiszta nuo džiowos. Reikėjo todėl isztirti, isz kur tos džiowos bakterijos pateko į prudą ir į žuwis, ir sztai kas pasirodė: wieną kartą skrepliai žmogaus džiowa serganczio tapo į prudą sumesti, juose, žinoma, buwo ir džiowos bakterijos, nuo kurių ir žuwys užsikrėtė ir pradėjo gaiszti. Tolesni tirinėjimai su džiowos medegoms nuo žmonių, triuszų ir wisztų parodė, kad žuwys nuo jų užsikreczia, bet džiowos bakterijos ant turinczių szaltą kraują žuwių žudo sawo wodingumą szilto kraujo sutwėrimams, taigi žuwys nuo žmonių gali užsikrėsti liga, bet nuo žuwių ant žmonių ji ne pereina, taigi žmonės nuo žuwių neužsikreczia.

Nickel Plate exkursijain Bostoną.

Tikietai parsiduos ant trukių iszwažiuojanczių isz Chicagos 16, 17 ir 18 Rugsėjo už $19 į abi pusi ir bus gėri ant sugrįžimo net iki 30 Rugsėjo. Teiposgi pigios prekės į wisus rytinius miestus. Miegojimui prirengti karai net į Bostoną ir New Yorką. Prekės pigesnės kaip ant kitų geležinkelių. Atsiszaukit arba raszykit prie J. Y. Calahan, Gen'l Agent, 111 Adams st., Chicago. Telefonas Main 3389. (60)

NAUJI ISZRADIMAI.

Sanarys mediciniszko fakulteto Paryžiaus uniwersiteto, D ras Henry Moran, iszrado naują budą balsamawimo, taigi apsaugojimo nuo pagedimo numirėlių kunų. Moran ant susirinkimo Paryžiaus antropologiszkos draugystės parodė kuną wieno waiko pasimirusio du metai atgal, kurisai wisai buwo gerai užsilaikęs, net parwa odos buwo tokia, kaipi kad waikas butų ką tikt pasimiręs. Budas apsaugojimo numirėlių kunų iszrastas Morano ne painus ir ne brangus, reikia wien gerai isztrinti su sumaiszymu 1 kwortos glycerinos, 40 gramų salietros ir 40 gramų anglerugsztinio kali ir to skystimo įcirkszti į kraujines gyslas numirėlio.

Naujos knįgos.

Istorija Szwenta Senojo ir Naujojo instatymo. Parasze Vyskupas Motiejus Volonczauskas. Iszdawimas antras. Kasztais kun. A. Kaulakio. Spaustuwej "Gars° A. Liet." Shenandoah, Pa. 1898 m.

Ne nauja tai knįga, ji soniai, kada dar Lietuwoj galima buwo spaudinti lietuwiszkoj kalboj knįgas, buwo iszleista, yra tai tikt antra laida su perdirbta pagal sziądien wartojamą raszybą. Wiskas czia iszreikszta ir apraszyta kiekwienam prieinamoj, suprantamoj formoj. Kalba szito weikalėlio teip graži ir gryna, kaip ir wisų wyskupo Wolonczausko rasztų. Rankwedėlio geresnio ant pasimokinimo Szwentos Istorijos ne galima nė geisti, jis kuo geriausiai tinka besimokinantiems musų parapijinėse mokslainėse.

Wietines Žinios.

—o—

— Ant priemieszczio Harvey policija susekė netikrų pinįgų dirbtuwę, dirbėjai: Rolands Ford, Williams Miller, James Hitt ir Millerio brolis likosi suimti. Dirbo jie newa sidabrinius doliarus, bet jų padirbtuose sidabro wisai ne buwo. Wirszinįku tos kompanijos buwo Hitt, kurio tikros prawardės nė kompanijonai ne žinojo.

— Chicagos reporteriai su dideliu nekantrumu laukia atsilankant pagarsėjusiam iszpaniszkos laiwinės admirolui, Cerverai, kurisai pateko mat į amerikoniszką nelaiswę. Cervera yra dabar mieste Anopolis, bet Chicagoj, po nr. 7110 Butler st. gywena jo giminaitė, isztekėjusi už wokieczio, Ottono Lucius, kurią mat iszpaniszkas admirolas nori atlankyti.

— Pereitos pėtnyczios dieną, 12 wal. widurdienio, užsidegė dirbtuwės American Cutlery Co. po nr. 191 Mather st. ir ugnis teip greitai platinosi, jog rodėsi, kad wisa trioba turės sudegti. Subėgę wienok ugnagesiai teip karsztai darbawosi, kad jiems pasisekė ugnį užgesinti, bet wisgi ji pridirbo blėdies ant 100000 dol. Užsidegusioj trioboj dirbo 700 darbinįkų, wisiems wienok laimingai pasisekė iszsigelbėti, tikt jaunas waikinas, John Wolf, teip sunkiai apdegė, kad jam reiks nupjauti abidwi rankas.

— Chicagoj atsirado wyriszkis, kurisai walkiojasi po Linkoln parką tėmydamas, katra isz waikszcziojanczių merginų turi gražius plaukus, paskui tokią sakioja ir kaip tik ta atsitolina nuo kitų waikszcziojanczių, isznetyczių užpuola, su žirklėmis nukerpa kasas ir pabėga su kasoms. Toks kasų kirpėjas buwo seniaus jau Chicagoj atsiradęs, bet paskui prapuolė, dabar mat wėl jis atsirado Linkoln parke, pereitos nedėlios dieną nukirpo jis jau kelioms merginoms jų kaseles.

— Pereitą sanwaitę, ant salės W. 18 ul. atsibuwo lenkiszkos westuwės; susirinkę weselnįkai teip elgėsi, kad policijantas Bojenski priwerstas buwo liepti nutilti. Įsikiszimas policijanto į weselnįkų reikalus teip wieną isz jų, kokį ten Wienckowskį, įpykino, kad tas ne tikt kad iszkoliojo policijantą, bet dar, pagriebęs stiklą, drožė jam į galwą ir gana sunkiai sužeidė. Bojenski norėjo Wienckowskį suaresztuoti. Tąsyk už jį stojo wisi draugai, kurie rengėsi policijantą sumuszti, bet tas iszsitraukė rewolwerį ir paszowė Wienckowskį į pilwą. Paszowimas jo yra labai pawojingas.

Didelis darbinįkų susirinkimas

bus nedėlioje, 21 d. Rugpjuczio, Wilkes-Barre ir Plymouth, Pa. kur bus laikomos prakalbos per D-rą J. Szliupą ir kitus gerus tautieczius.

Wilkes-Barre susirinkimas bus ant salės Meehans'o, 305 E. Market st., ant 4 walandos po pietų.

Plymouth'e bus ant salės J. Paukszczio ir prasidės ant 7 wal. wakare.

Sziuom užpraszome brolius lietuwius kuo skaitlingiausiai susirinkti drauge su sawo moterims, nes bus žingeidžios prakalbos ir apie moterų reikalus.

Kitas darbinįkų susirinkimas.

Isz lietuwiszkų darbinįkų susitwėręs Kliubas, kaip jau pirma buwo minėta laikraszcziuose, užpraszo wisus lietuwius pributi Rugpjuczio 27 d., 8 wal. wakare, ant salės p. Draugelio, 73 Grand st. Brooklyn, N. Y. Ant susirinkimo, apart lietuwiszkų kalbėtojų, kalbas laikys Peterburgo uniwersiteto studentas, p. A. B. Stoliecznikas ir angliszkas H. N. Miglen. Dėlto kuo noskailingiausiai susirinkite.

Wardan Kliubo, užpraszo
J. Naujokas, sekr.

Lietuwaitės!

Pajieszkomos yra keturios iszmintingos lietuwaitės, kurios mėgsta gywenti ant ukės ir westi ukės reikalus, bei turėt szwelnų ir nenuobodų gywenimą. Tokios gali gauti wyrą lietuwį ukinįką (farmerį), kol isztekės už wyro, turės pas manę užsilailaikymą. Pirmutinė galės iszsirinkti wyrą wieną isz keturių. Raszydamos, tegul drąsiai apie wiską klausia, o bus teisingai atsakyta, gal atsiszaukti kiekwiena, biedna ar turtinga. Lietuwaitė tegul nesibijo raszinėti, wiskas bus užlaikyta paslaptyje, raszanczios tegul įdeda markelę už 2c. ant atsakymo. Laiszkus su užklausimais siųskite pas pirszlį ant szio adreso. Katra pirmutinė, ta bus laimingesni.

Mr. F. Mikolainis,
Thorp, Wis.

Pirmutinis Lietuwiszkas Albumas

iszleistas kasztais kun. A. M. Milukos.— Yra tai puikiausia liet. knįga iki sziol iszleista. Ant 46 lapų puikios slidžios popieros, atspaudinti gražus paweikslai 15 mus swarbesniųjų rasztinįkų: wyskupo Volonczausko, Daukanto, Ivinskio, wyskupo Baranausko, kun. Burbos ir tt., teiposgi paweikslai 8 lietuwių nukentėjusių už lietuwystę, tipai parodanti kaip neszioja apie Senapilę mergos, jaunamartės, dėdienės, dėdės, seniai ir tt...., o teiposgi paweikslai Susiwienyj mo Seimo delegatų, Szenadorio nedėldieninės mokslainės mokintojų, 5 lietuwiszkų bažnyczių, ir tt. Atspaudinta tų knįgų ne perdaug, taigi norinti jas įgyti, pasiskubinkite. **Prekė 50 cnt.**, o puikiuose apdaruose **75 cnt.**, kuriuos reikia prisiųsti per money order, ne markėmis. Perkupcziams, perkantiems ne mažiaus kaip 10 ant syk nuleidžiame 30%. Pinįgus siuncziant reikia padėti adresą:

Rev. A. M. Milukas,
Shenandoah, Pa.

APGARSINIMAS.

Kas norite, kad iszsiųsti į krajų pinįgai gerai ir greitai suwaikszczioty, siųskite juos per "Lietuvos" redakciją, o greicziausiai suwaikszczios. Už greitumą ir teisingumą kasdien apturime szimtus padėkawonių nuo lietuwių isz wisų Amerikos krasztų, teiposgi ir už gerumą szifkorczių pas mus iszpirktų, nes mes laikome geriausias linijas, ant kurių į 8 dienas perwažiuoja per marias; o prekės mus pigesnės kaip kitų. Kas norite laimingai perwažiuoti per marias, pirkite szifkortes "Lietuvos" redakcijoj. Prisiųsdami pinįgus ant szifkorczių ar ant iszsiuntimo į krajų, wisada uždėkite szitokį adresą:

A. Olszewskis,
Sub Station No, 60, Chicago, Ill.

Laiszkai ant paczto

582 Arkin M.	625 Mongao Piotr
584 Hagen Mrs	657 Peiler A.
586 Balranas Charles	661 Paciozyna Anna
594 Berous Joseph	663 Porges E.
597 Bialas Jan	666 Ramonowsky W.
598 Bielnavik Michal	675 Sankauski Ale.
574 Centko Marija	677 Sowsczke Ch.
576 Dalyge Teresa	687 Selenn L.
577 Depozynski Andrzy	692 Solty Cyp.
593 Gorczen Staniel.	693 Sreuka Josef
616 Juszkiewicz Mat.	697 Straulis Juzap
619 Kackanauski K.	699 Szimonowski Barbara
620 Kazonowski Ippoti	702 Teiorski Andrzy
622 Klosienski Dzian	707 Turawski Szymon
626 Kapowski John	708 Urbanski Max.
628 Kotowrocky Jan	713 Walicus Juzup
633 Kroeratowsky Jan	727 Zewausky W.

Grand Opening!

Atidaręs naują saliuną po nr. 1193 South Oakley ave. ant subatos ir nedėlios, 27 ir 28 Rugpjuczio, darau balių jo įkurtuwių, ant kurio grajis gera muzika, bus szokiai ir sziaip gražus pasilinksminimas. Dėltogi užpraszau wisus lietuwius ir wisus pažįstamus pas manę atsilankyti. Balius prasidės subatoj nuo 7 wl. wakare, o nedėlioj nuo 3 wal. po pietų. Su guodone

P. Kareckas,
1193 S. Oakley ave., Chicago.

Excursia į Bostoną.

Nickel Plate geležinkelis pardawinės exkursijos tikietus isz Chicagos į Bostoną ant 16, 17, ir 18 Rugsėjo už $19 į abi pusi (round trip). Tikietai bus geri ant sugrįžimo iki 30 d. Rugsėjo. Kad atsitikus sziai progai daugybė žmonių važiuos, taigi norinti gaut miegojimo karus, turi atsiszaukti anksczíau prie J. Y. Calahan, Gen'l Agent, 111 Adams St., Chicago, Ill. Telefonas: Main 3389. (58)

Pajieszkojimai.

Pajieszkau sawo brolio, Antano Bakewycziaus, isz Kauno gub., Reseinių paw. Warlaukio kaimo. Seniaus gyweno New York state, o dabar nežinau kur. Jis pats, ar kas kitas, teiksis duot man žinią ant szio adreso:

Joe Pocewicz,
Marquithe, Ill. 3rd Vein Coal Co.

Pajieszkau Antano Kaminskio, isz Kauno gub., Reseinių paw., Judkaiczių kaimo. Jis pats, ar kas kitas, teiksis duot man žinią ant szio adreso;

Jonas Jakutis,
645 S. Canal St., Chicago, Ill.

Pajieszkau sawo pusbrolio, Jono Wawierio, isz Wilniaus gub. Oniszkių paw. Bitautonių kaimo. Jis pats, ar kas kitas, telksis duot man žinią ant szio adreso:

John Wawieris, 21st Infantry,
Lithia Springs, Ga,

Prekė pinįgų.

Ruskas rublis po.....53c.
Prusiszkos markės po.....24½c.

Prie kiekwieno pinįgų siuntinio reikia pridėti 30c ant paczto kasztų.

NAUJA DIRBTUWE

Bažnytinių Daiktų.

Turiu už garbę praneszti Gd. Kunįgams ir guodot. Draugystėms, kad asz atidariau lietuwiszkai — lenkiszką dirbtuwę bažnytinių daiktų, iszsiuwinėjamų (haftų) artistiszkai szilkais ir auksu, kaipo tai: arnotų, kopų, badakymų, karunų ir Draugystėms ženklelių. Apstelewimus priimu nuo žemiausių iki augszcziausių. Nepasigirsiu kad asz dirbu pigiaus už kitus, bet kas mane darbus pamatys, pažins jų wertę.

Dėltogi meldžiu kaipo Guod. Kunįgų teip ir Draugyszczių, kas reikalaujete gerai padirbtų wirsz minetų daiktų, teiksytės tokius pas mane apsteliuoti, o užtikrinu jogei busite užganėdinti.

Su guodone,

T. Andruszewiczaite,
115 W. Division St.
Chicago, Illinois.

$100 NAGRADOS $100

Užmokėsiu kiekwienam, kuris tapo iszgydytas isz ligų įgytų per jaunystės iszdykumą (ononizma) NAMINEMIS GYDYKLOMIS. Teip iszsigydyti ne galima, bet jeigu kenti ant nerwų turi apsilpnytas lytiszkas dalis kuno per ononizmą, ar poliuciją, kenti galwos skaudėjimą, pilwo užkietėjimo, miegot negalėjimą, ir kitas tam panaszes silpnybes, raszyk sziądien pas mano, o asz atsiųsiu tau apraszymą kaip asz iszsigydžiau trumpu laiku isz tokių pat ligų kelių metų kentėjimo, Apraszymą prisiųsiu užpeczėtytame koperte ir apie tawo gromatas nieks nedažinos. Įdėk už 2c markę ir raszyk pas: **Fred Wilson**
(26—8) Box 386, Kenosha, Wis.

Pirmas lietuwiszkas

SALIUNAS

ANTANO BAZARO,

601 S. 8th st., kertė Messanue.
St. Joseph, Mo.

Užlaiko geriausius gėrymus, priima wyrus ant "board" ir turi czystus ruimus dėl pakelewingų į tą miestą atsilankiusių. Wisus į czia atkeliawusius užpraszo atsilankyti. (19—8)

Atidarymas saliuno.

Praneszu wisiems aplinkiniems ir pažįstamus, kad atidarau naują saliuną pn. 4458 S. Wood st., kertė 45 ul., wietoje buwusio Zenono Bykowo, atidarau saliuną, salę ir ruską "banę" prie to, su geriausia tarnysta. Pirtis puikiai įtaisyta, kur kiekwienas galės gerai iszsiprausti kaip sename krajuje, salė dideli, gera antmitingų, weselijų ir szokių, o saliune užlaikau geriausius gėrymus. Szirdingai užpraszau wisus atsilankykti.

Konstantins Chapek, (26-8)

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

Mano Dirbtuwe tapo Apdowanota

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Parodos už rupestingą, teisinga ir artistiszką iszdirbimą.

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreikszti guodotiniems Kunįgams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wisus augszcziaus paminėtus daigtus **Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei,** nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wiską padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikai.

Su guodone

W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

LIETUWIU DAKTARAS

MARJA DOWIATT,

Kauno gub. Szauliu pawieto.

838 W. 18th Street.
Nuo 8tos iki 12tos ryto.

Telefonas: Canal 78.
Telefonuot galima isz kiekwienos aptiekos.

Lietuwiszka Aptieka,

257 Hanover St., Boston, Mass.

Pilna wisokiu aptiekoriszku taworų czionykszcziu ir užrubežiniu.

Aptiekoje wisada galima rast DAKTARA, kurs duoda ligoniams rodas dykai.

Aptiekoje galima susikalbėt: lenkiszkai, ruskai, lietuwiszkai ir daugelyj kitokiu kalbų.

257 TEMYK GELTONA PARWA MUS APTIEKOS 257

UKININKAS, Lietuwos ukinįku laikrasztis, iszeina wieną kartą kas mėnesį, kasztuoja Prusuos ir Austrijoj 2½ markės, Amerikon prisiunėjant 4 markės arba 1 amer. dolierį.

VARPAS, literaturos, politikos ir mokslo, dwimėnesinis laikrasztis, kasztuoja Prusuos ir Austrijoj 3 auksinus, Amerikon ir kitur prisiunciant 4 auksinus (Markes).

Pinįgus ir laiszkus į **Ukininko** ir **Varpo** redakcija siuncziant reik toks adresas padėti:

J. LAPINAS,
Tilsit (Ost-Pr.) **Germany.**

Mrs Szymkiene

Duoda rodas ant wisokių kentėjimų. Įspėja laimę ateitės. Persergsti nuo wagių.

Atsiszaukite pas:
P. Szymkienia,
51 N. 1st st. Brooklyn, N, Y.
(14—8)

HILLE'S FOTOGRAFAS,

3452 S. Halsted ul.

Nujima puikias Fotografijas, už tuzina tiktai

$2 00

Ant weselių ir kitokiu reikalu nujima Fotografijas kopuik ausei.

NOTARIJUSZAS.
CLAIM ADJUSTER.

F.P.Bradchulis

— UŽSIIMA —
wisokiomis prowomis ypacz priesz kompanijas už sužeidumus ir t. t.
Tukstanczei žmonių gauna rodas wisokiuose atsitikimuose.
Atsiszaukite pas sawo wiengenti:

F. P. Bradchulis,
3201 S. Halsted St. CHICAGO.

KAS ATSITIKO SU JONES? SU KOKIU JONES?
Ugi su Jones "The Shoe Man".
Dasižinok po nr.
824 Bank St.,
WATERBURY, CONN.

Lietuwiszkas Saliunas

užlaiko gerą alų, seniauses ir czystas arielkas ir kwepenczius cigarus. Geriause užeiga dėl szwieżiai atważewusių į Chicagą. Prie to turi gerą sale dėl mitingu, szokių ir kitokių zabowų.

S. LELIASZIUS,
650 S. Canal St., CHICAGO.

Geriause Užeiga del Darbinyku pas

J. Danisewicziu,

768 Bank ir River Side Sts.
Waterbury, Conn.

Užlaiko geriausius gerymus; szalta Alu, seniausias Arielkas, Likierius ir kwepenczius Cigarus. Užkwieczia wisus atsilankyti. **Juozas Danisewiczius.**

TĖWYNĖS SARGAS

mėnesinis laikrasztis su paveikslėliais
Treczius metus
stovi ant sargybos lietuvių tautos: szviesos, tikėjimo ir kalbos.
Kasztuoja ant metu $1.00
Pernykszczius ir užpernykszczius numerius galima gauti už **50c.**
Vienas numeris yra siuncziamas ant pažiuros uždyką.
Raszant reikia padėti adresą:
Rev. A. Kaupas,
1423 N. Main Av., Scranton, Pa.

"Vienybe Lietuvninku"

iszeina kas sereda jau 13-tas metas, Plymouth, Pa., ir pranesza svarbiauses ir teisingiauses žines isz Lietuvos ir visos pasaulės, talpina puikias apysakas bei kitus naudingus apsiszvietimui rasztus. **"Vienybė"** ant metų kasztuoja **$2,00** o ant pusės **$1.** Pinigai turi but apmokami isz kalno. Laiszkus ir pinįgus reikia siųsti ant tokio adreso:

J.J. PAUKSZTIS & CO.
PLYMOUTH, PA.

M. A. Pawlauskas,

Dirba ir taiso wisokius daiktus isz auksso ir sidabro, teipogi taiso ir parduoda laikrodžius, laikrodelius, lenciugelius, žiedus, spilkas, muzikaliszkus instrumentus ir geriauses "Singer" siuwamas maszinas už pinįgus ir ant iszmokesczíu.

Szliubiniai Žiedai
isz geriausio aukso, nuo 56 iki 72 probos
nuo $3 iki $6.

Kam koki daiktai yra ant greito reikalingi, padarau jūos ant palaukimo per walanda. Prekes mano yra pigesnes negu wisame Chicagos mieste. Ateikite ir persitikrinkite. Su guodone,

M. A. PAWLAUSKAS,
24 Foreman St., Cleveland, O.